Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 50 | Łódź, Poniedziałek, 27 lutego 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, א' אדר תרצ"ג | № 50

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

סטימסאנס נאטע צו דער פעלקער=ליגע

סאלידאריזירט זיך מיט די אויספיהרען בנוגע דעם כינעזיש-יאפאנישען קאנפליקט

וואשינגטאן, 26. (ספ. טעל.)
דער מלוכה-סעקרעטאר סטימסאן האט מודיע געווען דעם סעקרעטאריאט פון דער ליגע, אז ער טיילט די קאנקלוזיעס, וואס זיינען אנגענומען געווארען דורך דער פעלקער-ליגע מכוח דעם כינעזיש-יאפאנישען קאנפליקט — אויף וויפיל די זיינען בנוגע די בעשלוסען פון די טראקטאטען, וואס די פאראייניגטע שטאטען האבען אונטערגעשריבען.

גענף, 26. (ספ. טעל.)
אין זיין בריף צום סעקרעטאריאט פון דער פעלקער-ליגע מכוח דעם ענין מאנדזשוריען, ערקלערט סטימסאן צ. א., אז די רעגירונג פון די פאראייניגטע שטאטען דריקט אויס די האפנונג אז כינא און יאפאן וועלען אנערקענען פאר מעגליך צוזאמפאסען זייער פאליטיק צו די פארלאנגען פון אלע פעלקער, דאס די אינטערנאציאנאלע קאנפליקטען זאלען דערליידיגט ווערען אויף א פרידליכען אופן.

לאנדאן, 26. (ספ. טעל.)
דער טעקסט פון סטימסאנ'ס נאטע האט ארויסגערופען גרויס צופרידענהייט אין די היגע פאליטישע קרייזען.

פון א סך יאהרען איז עס דער ערשטער פאל אז אמעריקא זאל זיך אזוי אהן פארבעהאלט סאלידאריזירען מיט דער פעלקער-ליגע און עס אזוי בולט און נישט צווייטייטיג אויסדריקען.

אקציע פון די היטלעראווצעס

געגען די פרעמדלענדער — אינהאבער פון הייזער אין בערלין

בערלין, 26. (ספ. טעל.)
דער נאציאנאל-סאציאליסטישער „אנגריף" איז מודיע, אז דער בערלינער פאליציי-פרעזידענט האט בדעה אנצוהויבען בקרוב אן אקציע געגען די אויסלענדער וואס זענען הויז-בעזיצער אין בערלין.

עס האנדעלט זיך קודם כל וועגען די הייזער וואס אויסלענדישע קאפיטאליסטען האבען איינגעהאנדעלט אין דייטשלאנד בעת דער אינפלאציע און אויך שפעטער.

די דאזיגע אקציע וועט צ.א. שטארק טרעפן יידען, פוילישע בירגער.

געשלאסען די קאמוניסטישע צענטראלע אין בערלין

בערלין, 26. (ספ. טעל.)
נאך דער שטרענגער רעוויזיע וואס איז נעכטען אדורכגעפיהרט געווארען איז דא געשלאסען געווארען די קאמוניסטישע צענטראלע, וואס האט זיך געפינען אין דעם אזויגערופענעם ליבקנעכט-הויז אויפ'ן ביולאוו-פלאץ.

גלייכצייטיג איז פאר'חתמעט געווארען די דרוקעריי און ס'איז ארויפגעלייגט געווארען א סעקוועסטער אויף אלע געפינענע דרוק-זאכען.

עטליכע פערזאן זענען ארעסטירט געווארען.

פאר'ן בנין איז אוועקגעשטעלט געווארען א פאליציי-פאסטען.

קלאנגען וועגען א פערשווערונג פון דער „היימווער"

ווין, 26. (ספ. טעל.)
שבת האבען אין ווין קורסירט פאנטאסטישע קלאנגען וועגען א פערשווערונג פון דער „היימווער".

די דאזיגע קלאנגען האט לאנסירט אויסשליסליך די היטלעריסטישע פרעסע און דערמיט ארויסגערופען גרויס אומרוה צווישען דער היגער בעפעלקערונג.

מ'האט אויך גערעדט, אז די וויענער פאליציי האט בעזאלט פאראורדנען א שארפע גרייטקייט.

דער עסטרייכישער זיכערהייטס-מיניסטער און בעדייטענדער אנפיהרער פון דער היימווער, מאיאר פיי, האט דערקלערט אין שייכות דערמיט, אז די דאזיגע קלאנגען זענען אבסאלוט אומבעגרינדעט און זייער איינציגע כוונה איז צו פערסמען די פאליטישע אטמאספער אין עסטרייך.

מיניסטארען פון רוזוועלט'ס קאבינעט

סוואנסאן (פלאט)

פרוי פרענסיס פערקינס (ארבייטס-מיניסטער)

דושארדוש דערן (קריגס מיניסטער)

גילדערנע ראקעטע

אר?

כאפט נישט!
ס'איז נישט קיין לאקשען!

מארגען וועט איהר וויסען.

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון לונגען- הארץ- און מהלעראז-קראנקה.
ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אווענד.

וויכטיג פאר דער ארימער לאדזער בעפעלקערונג!
דער אמבולאטאריום
ביים פעראיין „לינת המשמורים"
זשעלאבא 26, טעל. 242-55
אפען טעגליך פון 10 ביז 5 נאכמיטאג
אין דרינגענדע פאלען ביז 8 א זייגער אוונט
ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפן ארט.
שיקט אויך ארויס דאקטוירים-ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים.
נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע בצאהלונג.
די פערוואלטונג. 885

8-טונג שטריקער-מייסטער!
אלע שטריקער-מייסטער ווערען אויפגעפאדערט צו רעגיסטרירען זיך אלס מיטגלידער פון דער שטריקער-סעקציע, אין געגענפאל נעהמען מיר פון זיך אראפ די פעראנטווארטליכקייט פאר די קאנסעקווענצען.
גלייכצייטיג מעלדען מיר אויך די שטריקער-מייסטער, דאס יעדען זונטאג און מיטוואך בעקומט יעדער מיטגליד אומזיסטע יורידישע עצות.
שטריקער-מייסטער-פעראיין אין לאדז. 6101

אנאנסן אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

קומט וואס פריהער!
צום זומער-סעזאן בעקומט איהר רעשטען פון די בעסטע קוואליטעטען
ביליצער, טאמאשאווער און אנדערע נייעסט מאדערנסטע מוסטערן פון הערען- און דאמען-שטאפען
פאר מענער אויף אנציגער, אויף פאלטענס
מיט 30% ביליגער קומט און איבערצייגט אייך
פאר דאמען אויף פאלטענס, אויף קאסטיומען
נור ביי
געדענקט דעם אדרעס
R. Szczęśliwy
5 נאוואמיעסקא 5 פראנט, II שטאק.

פראנצויזיש=אמעריקאנישער הסכם
דערגרייכט אפערשטענדיגונג וועגן די חובות

פאריז, 26. (ספ. טעל.)
די סעגסאציע פון טאג איז די פעסטשטעלונג פון א פראנצויזיש-אמעריקאנישען הסכם וועגען די מלחמה-חובות. הגם פראנקרייך האט דעם 15-טען דעצעמבער פ.י. נישט בעצאהלט די געהעריגע ראטע.

די לעצטע געשפרעכען וואס דער פרעזידענט רוזוועלט און דער ניי-נאמינירטער מלוכה-סעקרעטאר הול, האבען אדורכגעפיהרט מיט'ן פראנצויזישען אמבאסאדאר אין אמעריקע, קלאדעל, זאגען עדות, אז אמעריקע איז גרייט צו גיין אויף א קאמפראמיס, וואס דאס ווערט דערקלערט אויף צוויי אופנים:

1) עס האנדעלט זיך וועגען ארויסנעהמען אמעריקא פונ'ם וויררטשאפטליכען הין-הער-פלעט, און וועגען ראטעווען דעם דאלער.

2) אמעריקע רעכענט אויף דער אקטיווער הילף פון פראנקרייך אין שייכות מיט די געשעהענישען אויפ'ן ווייטען מזרח און ספעציעל מיט דער אפענזיווע פון יאפאן, וועלכע שטעלט זיך געגנצ ליך געגען די אמעריקאנער אינטערעסען אין כינא.

ערד-ציטערניש אין טשילי

ניו-יארק, 26 (ספ. טעל.)
אין דעם צפון-טייל פון טשילי האבען זיך בעלאזט פיהלען צוויי מאל שטארקע אויפציטערונגען פון דער ערד.

בעת מעשה איז דארט ארורך א גוואלדיגער שטורם.

פון א סך הייזער זענען געווארען הויפענס אש.

די דאוטיגע בעפעלקערונג געפינט א שייכות פון דער ערד-ציטערניש מיט דער ליקוי-חמה, וואס איז דארט געזעהען געווארען.

רדיפות אויף פוילישע יודען אין זאקסען

לייפציג, 26 (ספ. טעל.)
דער פוילישער קאנסול אין לייפציג האט נעכטען אויפגענומען א דעלעגאציע פון פוילישע יודען פון דרעזדען אין שייכות מיט די אפטע אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען.

די דאזיגע דעלעגאציע האט געשילדערט פאר'ן קאנסול די פאקטישע לאגע פון די פוילישע יודען אין זאקסען.

נחום סאקאלאוו צו מיטאג ביי ראטשילדן

פאריז, 26 (יט"א טעלעגראפיש)
נחום סאקאלאוו איז איינגעלאדען געווארען צו א מיטאג ביי ראטשילדן.

נחום סאקאלאוו צוריקגעקומען קיין לאנדאן

לאנדאן, 26 (ספ. טעל.)
נחום סאקאלאוו איז צוריקגעקומען פון זיין רייזע.

אין אווענד האט ער זיך בעטייליגט אין א באנקעט, וואס איז איינגעארדענט געווארען צו 25-יעהרינען יובילייי פון „העולם".

10 מענשען אין פלאמען

ריגע, 26 (ספ. טעל.)
לויט אינפארמאציעס פון מאסקווע, איז אין דער סיבירישער געגענט סאוועליעווא אויסגעבראכען א שרפה, וואס איז ענטשטאנען פון לעת-עתה נישט-אויפגעקלערטע סיבות.

מיט דער שרפה זענען אוועק אלע פערבויאונגען, און עס זענען אומגעקומען 10 מאן.

די ג. פ. או. אין זיך משער, אז די שרפה האט זיך גענומען פון אנ'אונטערציגדונג, און דריבער זענען ארעסטירט געווארען א סך פערזאנען.

ענטדעקט א קאמוניסטישע פערשווערונג אין טשילי

פאריז, 26 (ספ. טעל.)
אין טשילי איז ענטדעקט געווארען א קאמוניסטישע פערשווערונג, וואס איז צוגעגרייט געווארען פון א לענגערער צייט, און וואס האט געזאלט אויסברעכען גלייכצייטיג אין א סך פונקטען.

א בעזונדער לעבהאפטע טעטיגקייט איז געפיהרט געווארען צווישען די זעלנער.

די ארגאניזאטארען האבען געהאט די האפנונג, אז די געפלאנטע רעוואלוציע אין טשילי וועט ארומכאפען גאנץ דרום-אמעריקא.

מאטסוקא געזעגענט זיך מיט דער פרעסע

גענף, 26 (ספ. טעל.)
דער דעלעגאט פון יאפאן מאטסוקא. וועלכער האט נעכטען פערלאזט גענף, האט איבערגעשיקט דער פרעסע א געזעגענונגס-דעקלאראציע, אין וועלכער ער דערקלערט, אז ער פערלאזט גענף מיט א געפיהל פון טרויער און רעזיגנאציע.

טרויעריג איז ער אבער נישט צוליב יאפאן, נאר מחמת דער פעלקער-ליגע, וועלכע ליידט מעהר, ווי יאפאן, און צוליב כינא.

די איינציגע גוטע זייט פון דער דעציזיע וועט זיין די פערשטארקונג פון דער סאלידאריטעט ביים יאפאנישען פאלק מכוח'ן פערזיכערען דעם שלום און ארדנונג אין גאנץ מזרח-אזיען.

ווי זעהט אויס דער נייער אפמאך פון דער קליינער אנטאנט?

בעלגראד, 26. (ספ. טעל.)
שבת פארמיטאג האט די יוגאסלאווישע רעגירונג ארייגעשיקט אין דער סקופשטינא דעם פאקט פון דער קליינער אנטאנט אין דער פארם פון א געזעץ-פראיעקט.

דין ראטיפיקאציע וועט וואהרשיינליך פארקומען מאנטאג.

דער אינהאלט פונ'ם פאקט וואס איז נעכטען פובליקירט געווארען ענטשפרעכט די פרטים, וואס זענען שוין וועגען איהם געקומען אין דער עפענטליכקייט.

אין אנהויב פונ'ם פאקט וואס בעהמט ארום 12 ארטיקלען, ווערט אונטערגעשטראכען אז דער פאקט האט דעם צוועק צו דערהאלטען און ארגאניזירען דעם שלום, דאס שטרעבען צו דער ענטוויקלונג פון די ווירטשאפטליכע פערהעלטענישען מיט אלע אנדערע מלוכות ובפרט מיט די לענדער פון מיטעל-אייראפא.

אויפ'ן יסוד פון דעם נייעם פאקט, דארף דער בלאק פון דער קליינער אנטאנט ווערען א הויכער ווערטפולער פאקטאר לגבי אויסלאנד.

חוץ מזה זעהט דער פאקט פאר דאס בילדען פון א שטענדיגען ראט פון דער קליינער אנטאנט אין בעשטאנד פון די אויסערן-מיניסטעריומס.

די דעציזיעס כדי זיי זאלען ווערען גילטיג, דארפען אנגענומען ווערען איינשטימיג.

געשטארבען דער פירשט אלעקסאנדער ניקאלאיעוויטש

פאריז, 26. (ספ. טעל.)
אין קאטעמאריטען איז געשטארבען דער פירשט אלעקסאנדער ניקאלאיעוויטש, געוועז. אדמיראל פון רוסישען פלאט, אדיוטאנט פון ניקאלאי דעם צווייטען.

דער געשטארבענער איז געווען א זוהן פון דעם גרויספירשט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש, און א ברודער פון גריגארין, וועלכער איז אין 1919 דערשאסען געווארען דורך די באלשעוויקעס.

ער האט איבערגעלאזט 6 זיהן און א טאכטער.

די לעצטע יאהרען האט ער זיך געווידמעט רעליגיעזע ענינים און אקולטיזם.

ווען וועט אין אמעריקא גע'כשר'ט ווערען בראנפן?

וואשינגטאן, 26 (ספ. טעל.)
דאס אננעהמען דורכ'ן סענאט — מיט א מעהרהייט פון איבער דריי פערטעל שטימען — דעם פארשלאג וועגען בטול מאכען די פראהיביציע — שטעלט מיט זיך פאר דעם ערשטען עטאפ פון דער פארמאליטעט, וואס איז פערבונדען מיט'ן אפשאפען דאס געזעץ, וואס האט 13 יאהר געלעסטיגט אויף אמעריקא און האט אין א גרויסער מאס גורם געווען צו א מאראלישער און עקאנאמישער קאטאסטראפע.

איצט וועט — די צווייטע און וויכטיגסטע פארמאליטעט זיין צו בעקומען די הסכמה אויף אפשאפען די פראהיביציע פון דריי-פערטעל שטאטען, וואס דאס פאדערט זיך אזוי, לויט דער קאנסטיטוציע.

אויב דריי-פערטעל פון די שטאטען ראטיפיצירט איצט דאס געזעץ וועגען אפשאפען די „טרוקענע אמעריקא". וועט דאס אדורכפיהרען דעם נעזעץ געדויערען נישט וועניגער, ווי א יאהר צייט.

פערענדיגט א הונגער-שטרייק אין גראדנא

גראדנע, 26 (טעל.)
דער הונגער-שטרייק פון די שטאדטישע אנגעשטעלטע האט זיך פערענדיגט.

דער מאגיסטראט האט אויסגעצאהלט די אנגעשטעלטע די פופציג פראצענט פון די פערלעגענע שכירות און בעשטימט די גענויע טערמינען פון די ווייטערדיגע צאהלונגען.

ראדיא=פראגראם
מאנטאג, דעם 27 פעברואר 1933

11,40 פרעסע-איבערזיכט. 11,50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופט-פליהעריי. 11,58 צייט-סיגנאל. 12,05 טאג-פראגראם. 12,10 גראמאפאן. 1,20 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 3,10 עקספארט-קאמוניקאט. 3,15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט. 3.25 קאמוניקאציע-איבערזיכט. 3,30 גראמאפאן. 4,25 לעקציע פראנצויזיש. 440 ווירטשאפטליכער רעפעראט. 5,00 קאנצערט. 6,00 פארלעזונג פאר מאטוזישיסטען. 6,40 גראמאפאן. 650 פערשידענעס. 7,20 קאמוניקאט פון דער האנדעלס-קאמער. 7,45 ראדיא-פרעסע. 8 אפערעטקע אין 3 אקטען, פאסט-קעסטעל. 10.15 טאנץ-מוזיק. 10,55 קאמוניקאטען. 11,00 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

5.25 – מאסקווא – „דאמע פיק", אפערע פון טשייקאווסקי. 8 – בערן – סימפאנישער קאנצערט. 8 – מינכען – אפערעטקע פון קאלמאן. 8,10– בודאפעשט – סימפאנישער קאנצערט. 9 – פאריז – סימפאנישער קאנצערט. 9 – שטראסבורג – פערע. 9.05 – קאפענהאגען — אפערע.

באנק=מאראטאריום אין אמעריקא
אנגענומען א געזעץ-פראיעקט אין ניו-יארק. — מאראטאריום אין מערילאנד

ניו-יארק, 26 (ספ. טעל.)
דער פארלאמענט האט אנגענומען א געזעץ-פראיעקט, וואס דערמעגליכט צו יעדער צייט איינצופיהרען א באנק-מאראטאריום אין דער שטאט ניו-יארק.

דאס דאזיגע געזעץ בעפולמעכטיגט די בענק, אז ביי א פריהער-בעקומענעם הסכם פון דער מאכט, וואס רעגולירט דעם געלד-פערקעהר, זאלען זיי מעלדען די קליענטען, וואס האבען ביי זיי לאקירט געלד, אז זייערע „וקלאדען" וועלען זיי אויסגעצאהלט ווערען אפהענגיג פון די סומען מזומן-געלד און מלוכה-פאפירען, וואס די בענק וועלען פערמאגען.

ווייטער בעפולמעכטיגט דאס געזעץ די בענק, אין פאל פון א מאראטאריום, ארויסצוגעבען איהרע קרעדיטארען ענטשפרעכענדע סערטיפיקאטען אויף די נישט אויסגעצאהלטע סומען.

די אינהאבער פון די סערטיפיקאטען וועלען קאנען אנטיילנעהמען אין די פערזאמלונגען פון די אקציאנערען אויף גלייכע רעכט.

ניו-יארק, 26 (ספ. טעל.)
דער גובערנאטאר פונ'ם שטאט מערילאנד האט דערקלערט א באנק-מאראטאריום — דערווייל ביז'ן קומענדיגען דינסטאג.

די דאזיגע פעראָרדענונג איז אויך נוגע די מיליאנען-שטאט, באלטימאר.

אויסעראָרדענטליכע באנק-געזעצען זענען ביז איצט אנגענומען געווארען אין 9 שטאטען פון צפון-אמעריקא.

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון קאנגרעס אין וואשינגטאן איז אנגענומען געווארען א געזעץ, אז מחמת דעם קריטישען צושטאנד אין די בענק, זאלען אלע נאציאנאלע בענק אין בעזונדערע שטאטען אונטערליגען א קאנטראלע פון די גובערנאטארען.

וואשינגטאן, 26 (ספ. טעל.)
הובער האט אונטערגעשריבען א געזעץ-פראיעקט, וואס גיט איבער די מאכט איבער די בענק צום נאציאנאלען וואלוטע-קאנטראלער.

דאס געזעץ געהט תיכף אריין קראפט.

צוליב אבריזע געלעגענהייטליך
צו פערקויפען
אנ'אוואלנע טיש מיט שטיהל
צו זעהען זשעראמסקיעגא 67, וואוינונג 26

Dr. med. H. ŁUBICZ
ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה
צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32
געמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–11 בייטאג.

טעאטער „סקאלא"
איילט צו זעהן די לעצטע גאסטשפילן
פון דעם וועלט-בעריהמטען קינסטלער
ד"ר פאול באראטאוו
צוזאמען מיט'ן ערשטקלאסיגן אנסאמבל.
היינט, מאנטאג, 9 אוונט
פרייזן פון 60 גר. ביז 2.20
צום לעצטן מאל
דוד גאלדער
מארגן, דינסטאג, 9 אוונט
העכשער פורמאן
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „סקאלא".

פאר גאלד, בריליאנטען, בישוטעריע
און לאמבארד-קוויטעם
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

טייערער צאהל איך פאר 50%
בריליאנטען, גאלד, זילבער, פערל, גאלדענע ציין, און לאמבארדאווע קוויטעס.
M. H. LISSAK, 5 Piotrkowska 5

לעצטע טעג
פון איינשרייבונגען אויף דער
עקסקורסיע
קיין ארץ-ישראל
פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע
אהין און צוריק 1080 זלאט.
אנמעלדונגען אין ציוג. ביורא שרודמייסקא 29.

אויגען=קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פעטריקאווער 90, טעל. 72-221
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9–1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

לאדז
27 פעברואר 1933

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז,
27 פעברואר 1933

די וויסענשאפט איז סכנה

עס איז שוין דארט איינמאל פריילעך אין דער דאזיגער „אומאפהענגיגער רעפובליק“. אויב עס זאל אזוי ווייטער געהן, וועט די פוילישע וויסענשאפט זעהר ווייט אוועק.

מען האט אנגעהויבען דאס שול־יאהר אונטער דעם פיל־זאגענדען צייכען פון דער אויפוואכונג פון דעם „נאציאנאלען געוויסען“, וואס האט געדארפט געבען צו פיהלען די מינדערווערטיגע צווייטראנגיגע בירגער, אז דער לאזונג „מי טו גאספאדאזשע“ איז נישט סתם א ווערטעל, נאר יעדער איינציגער מוז דאס פיהלען אויף די פלייצעס, אויפ'ן שטערען, קאפ א. אז. וו.

אין דער צייט, ווען אין סיים רעדט מען אזוי פיל וועגען דער פרייהייט פון דער וויסענשאפט. האבען שוין די פוילישע אקאדעמיקער דעם דאזיגען פרינציפ לאנג פערווירקליכט. עס זענען לחלוטין בטוען איבעריג די רייד פון ליבעראלען און זיין גאנצער פאטאס מיט די פיינדליכע שמייכלען צו די ענדעקישע בענק. די פוילישע אקאדעמישע יוגענד האט די וויסענשאפט שוין לאנג „בעפרייט“. די וויסענשאפט פיהלט זיך לחלוטין נישט בעגרעניצט, מחמת קיינער וויל מיט איהר בכלל קיין עסק נישט האבען. שפאצירט פראנק און פריי איבער דער גרויסער וועלט, א חוץ אין די אוניווערזיטעטס־בנינים, וועלכע זי האט שוין לאנג פערלאזען.

אויב דער „וויסענשאפטליכער פראגרעס“ ביי דער פוילישער יוגענד זאל געהן אזוי ווייטער מיט אזא גיכען טעמפא, וועט פוילען איינגיכען פערנעהמען איינס פון די חשוב'סטע ערטער צווישען די „הויך ציוויליזירטע“ לענדער פון דרום־אמעריקא.

אין דער צייט, ווען די פראדוקציע פון לערן־ביכער איז ביי אונז זעהר געפאלען, מחמת קיינער בעהמט אזעלכע זאכען נישט אין האנד אריין, איז זעהר געשטיגען די פראדוקציע פון שטעקענס, וועלכע פערבייטען טאקע די לערן־ביכער. עס געפינען זיך נאך געצעהלטע פראפעסארען, וועלכע פערנעהמען זיך מיט דער „נארישער מלאכה“ פון וויסענשאפטליכע פארשונגען, אבער די מעהרהייט פון די פראפעסארען האט זיך אוועקגעלאזען אויפ'ן ברייטען שליאך פון פאליטיק און צוזאמען מיט דער יוגענד „בויען זיי“ די פוילישע קולטור.

א גאנצען יאהר דרעהען זיי זיך ארום פראנק און פריי, סיי די פראפעסארען, סיי די יונגעלייט, וועלכע ווערען דורך די „ערציגען“, נאר די לעצטע „ציוויי חדשים“ פון שול־יאהר לערנען די אקאדעמיקער פון אויסענווייניג א געוויסע צאהל זייטלעך און די גיבען אפ דעם עקזאמען. דאן זענען זיי ווידער פריי ביז איבער א יאהר. ווערען זיי, געבען, משוגע פון וואוילטאג און ליידיג־געהן. מען ווארימט זיך אין די אקאדעמישע הייזער, קיכען, בורסעס און מען שפינט פלענער, ווי אזוי „גליקליך“ צו מאכען פוילען.

ווען מען האט שוין זיך גענוג פערווילט מיט די שטעקלעך אויף די גאסען, הויבט זיך אן דער „נייער סעזאן“ — פון רעדען. מען ארגאניזירט מיטינגען, הערבאטקעס, אקאדעמישע „שאפקעס“ און אזוי ווייטער.

אט דאס איז מעהר־ווייניגער דער פערלויף פון אקאדעמישען יאהר. ווי איהר זעהט, איז מען שטארק בעשעפטיגט, אז מען האט אפילו נישט קיין צייט ווען צו נעהמען א ביכעל אין האנד.

איז געקומען דער בילדונגס־מיניסטער יענדזשעיעוויטש און האט זיך אריינגענומען אין קאפ „א נארישקייט“, נישט אנדערש ער וויל, אז די פראפעסארען זאלען באמת ארבייטען אויפ'ן וויסענשאפטליכען געביט און, אז די סטודענטען זאלען אויפהערען צו הוליען און זאלען מעהר לערנען, איז געווארען א מהומה צווישען בידע קארפאראציעס, וועלכע לעבען זינט יאהרען אין אן אויסערגעוועהנליכער פריינדשאפט. סיי די פראפעסארען – קארפאראציעס, סיי די סטודענטישע קארפאראציעס האבען זיך א בעהם געטון צו דער פיסק־מלאכה. עס שטורעמט דער אויטאר פון „נומ. קלאוזוס“־פראיעקט דער ווילנער פראפעסאר קאמארניצקי, עס רייסט קבריב דער פארזיצער פון דער ווילנער ענדעקישער „מראסניא פאמאץ“, אבאצקי. עס פראטעסטירען שטארק די אקאדעמישע „קאבארעטען־בעזוכער“ אין לעמבערג.

די וויסענשאפט איז אין געפאהר... מען וועט ווייניגער מוזען בעזוכען די נאכט־לאקאלען, ווייניגער שיכורן, ווייניגער פערטשעפען פראסטיטוטקעס, ווייניגער ארבייטען מיט שטעקלעך, ווייניגער ארבייטען מיט'ן פיסק, ווייניגער זוכען פלענער ווי צו ראטעווען פוילען פון יודישען געפאהר.

א. צ—ס.

ארץ־ישראל איז דאס איינציגע לאנד

וואו עס הערשט נישט קיין נויט, עלענד און דעפרעסיע

געשפרעך מיט נחום סאקאלאוו וועגען מצב אין ארץ־ישראל

דער פרעזידענט פון דער אלוועלטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע נחום סאקאלאוו האט לעצטענס אויף זיין רייזע פון ארץ ישראל געווייל אין איטאליען. אין א געשפרעך מיט א זשורנאליסט האט סאקאלאוו זיך געטיילט מיט זיינע איינדרוקען, וועלכע ער האט געבראכט פון פאלעסטינע.

ווען מיר נעהמען אין בעטראכט, האט סאקאלאוו געזאגט, אין וואספאר שרעקליכער עקאנאמישער לאגע עס לעבען די גרויסע יודישע ישובים, דאן איז דאס בילד פון ארץ ישראל, וואס ווערט אויפגעלעבט, נישט קוקענדיג אויף אלצדינג, זעהר א דערפרעהענדיגע ערשיינונג. ביי די איצטיגע בעדינגונגען וואלט געווען אוממעגליך צו בעקומען אן ערלויבניש אויף ארבייט פאר 10 אויסלענדער אין ענגלאנד. איך רעד שוין נישט וועגען אמעריקא. די ווירטשאפטליכע לאגע אין דאזיגען לאנד, וואס איז געווען ווי אויסגעפרוימט פאר אלע, וועלכע זוכען ארבייט און פערדינסט, איז איצט א שרעקליכע. וועגען א מעגליכקייט צו עמיגרירען קיין אמעריקא וועט א לאנגע צייט נישט קאנען זיין קיין רייד. דאגעגען אין ארץ ישראל עפענען זיך אלץ גרעסערע און בעסערע מעגליכקייטען פון עקזיסטענץ און מיט יעדען טאג וואקסט דער פאקטישער כוח פון ישוב.

בעת מיין לעצטער רייזע, זאגט ווייטער סאקאלאוו, האב איך געטראפען פיל אמעריקאנער יודען, ביי וועלכע עס איז פון זייער גאנצען פערמעגען פערבליבען בלויז דאס, וואס זיי האבען בעצייטענס ערווארבען אין ארץ־ישראל. דאס איז פאר זיי דער איינציגער און גענוגענדער קוואל פון עקזיסטענץ.

ווען מיר גיבען א קוק אויף דעם בילד פון נויט, הונגער, עלענד, דעפרעסיע און אונרוהען, וואס הערשען כמעט אין אלע הויפט־שטעט פון דער וועלט, ערפילט אונז דאס בילד פון ירושלים מיט פרייד און מיט האפנונג.

מיט גרויס סאטיספאקציע דערציילט סאקאלאוו וועגען דער פערלעגערישער טעטיגקייט און וועגען דער אינטעלעקטועלער בעוועגונג אין פאלעסטינע.

איך וואלט וועלען, ענדיגט סאקאלאוו דאס געשפרעך. און איך האף, אז מיר וועט געלינגען נאך עטליכע חדשים צו פערברענגען אין רוים. איך וואלט די צייט אויסגענוצט אויף צו פערענדיגען מיין טרילאגיע וועגען די קאמפען צווישען יהודה און רוים. די טרילאגיע איז געבויט אויף דעם לעבען פון בר־כוכבא. איך ווייס אבער נישט, צי דאס וועט מיר געלינגען צוליב דער גרויסער מאס ארבייט און צוליב דעם פארשטעהענדיגען ציוניסטישען קאנגרעס אין קארלסבאד.

רייכער פויער פון דער קאלעקטיווער ווירטשאפט

דער לאזונג, וועלכע די סאוויעטען האבען ארויסגערוקט

גרויסע מיליטערישע דעמאנסטראציעס פאר די פויערים

כדי צו בעווייגען די סימפאטיעס פון די פויערים, וועלכע האבען פערלאזט זייערע אינדיווידועלע ווירטשאפטען און זענען צוגעשטאנען צו די קאלעקטיווע ווירטשאפטען, (קאלכאזען) כדי צו הויבען די פראדוקטיוויטעט פון די קאלכאזען, האבען די סאוויעטען גערופען אין מאסקווע א גרויסען צוזאמענפאהר פון פארשטעהער פון די קאלכאזען. אין צוזאמענפאהר האבען זיך בעטייליגט 15 הונדערט קאלכאזניקעס און פאר זיי זענען ארויסגעטראטען מיט רעדעס אלע אנגעזעהענסטע סאוויעטישע פיהרער, ווי מאלאטאוו, קאגאנאוויטש און אויך סטאלין. די רעדע פון סטאלינ'ען איז געווען זעהר סענסאציאנעל, ווייל ער האט אנגעקינדיגט דעם לאזונג פון שטארקען און פערמעגליכען פויער, וועלכער האט די מעגליכקייט זיך צו בערייכערען אין די ראהמען פון דער קאלעקטיווער ווירטשאפט. סטאלין האט געזאגט אין זיין רעדע:

„איניגע מיינען, אז דער קורס אויף די קאלכאזען האט זיך אנגעהויבען מיט דריי יאהר צוריק. דאס איז נישט אינגאנצען ריכטיג. די מאסען־בעוועגונג פון די קאלכאזען האט זיך ווירקליך אנגעהויבען מיט דריי יאהר צוריק, אבער פריהער האט מען געמוזט מאכען די אקטאבער־רעוואלוציע, ארויסווארפען די פריצים און די קאפיטאליסטען און בויען די נייע אינדוסטריע. ערשט דאן האט מען געקאנט ענטוויקלען ברייט דעם בוי פון די קאלעקטיווע ווירטשאפטען.

לויט סטאלינ'ען זענען אין דער לאנדווירטשאפט מעגליך בלויז צוויי וועגען: אדער דער וועג פון סאציאליזם אדער דער וועג צוריק צום קאפיטאליזם. איניגע מיינען, אז עס איז פארהאן א דריטער וועג: צוריק צו דער אינדיווידועלער ווירטשאפט, אבער דאס איז דאסזעלבע וואס אומקעהרען זיך צו דער קאפיטאליסטישער ווירטשאפט.

דער ערשטער שריט פון די קאלכאזען איז געווען צו צוקלאפען די רייכע פויערים און צו העלפען די מיטעלע און די ארימע פויערים צו ווערען בעלעבאטים פון זייער ארבייט. דער צווייטער שריט איז צו העלפען דעם קאלכאזניק ער זאל ווערען פערמעגליך. דערווייל ווערען נאך די טראקטארען און די אנדערע לאנדווירטשאפטליכע מאשינען שלעכט אויסגענוצט. די ערד ווערט נאך שלעכט בעארבייט. אבער עס וועט גענוג זיין מען זאל אנהויבען ווי געהעריג אויסצונוצען די טראקטארען און די אנדערע מאשינען און די קאלכאזניקעס וועלען ווערען פערמעגליך, זיי וועלען האבען פראדוקטען לרוב און וועלען קאנען פיהרען א קולטורעל לעבען. און דאס וועט מען זיך דערשלאגען פאר יעדען פרייז, האט סטאלין ערקלערט. סטאלין האט אלזא צוגעזאגט די פויערים, אז ביי די בעדינגונגען פון דער ארבייט אין קאלכאז, קאנען זיי ווערען פערמעגליך, זיי קאנען האבען איבערגענוג פראדוקטען און ווערען אלץ מעהר קולטורעל.

אין זיין רעדע האט סטאלין ארויסגעזאגט נאך א וויכטיגען געדאנק, וואס דארף האבען א השפעה אויף די פויערים, דהיינו, ער האט געזאגט, אז דער גורל פון פעלקער ווערט געמאכט נישט בלויז דורך די פיהרער, נאר אין דער ערשטער רייה דורך די מיליאנען מאסען ארבייטענדיגע.

די פארשטעהער פון די קאלכאזניקעס זענען, פערשטעהט זיך, אין מאסקווע אויפגענומען געווארען מיט גרויס פאראד. מען האט פאר זיי איינגעארדענט פערשידענע פערוויילונגען, מען האט זיי גוט געקארמעט, עס איז פאר זיי ספעציעל איינגעארדענט געווארען א גראנדיעזע מיליטערישע דעמאנסטראציע, אויף וועלכער עס איז געוויזען געווארען ווי גרויס עס זענען די דערגרייכונגען פון דער רויטער ארמעי. עס זענען געוויזען געווארען די נייעסטע הארמאטען, טאנקען קוילענווארפערס, עראפלאנען.

א בעזונדערע סענסאציע איז געווען, וואס איבער דעם עראדראם, וואו עס איז פארגעקומען די דעמאנסטראציע, האט זיך אויפגעהויבען א גאנצער עסקאדרע עראפלאנען, פון די עראפלאנען האבען זיך ארויפגעלאזט פאל־שירעמס, צו וועלכע עס זענען געווען צוגעפעסטיגט טערמאסען מיט פערשידענע עסענווארג. אויף די פויערים האט די דאזיגע דעמאנסטראציע פון עסען, וואס פאלט ווי פון הימעל אראפ, געמאכט זעהר א גרויסען רושם. בכלל איז אין מאסקווע געטון געווארען אלצדינג צו איבערצייגען די קאלכאזניקעס אין די געוואלדיגע דערגרייכונגען פון די סאוויעטען אויף אלע געביטען און צו מאכען פון זיי אקטיווע אגיטאטארען פאר די קאלכאזען.

דער האנדעל מיט פרויען און מיידלעך אין וויטען מזרח

אויספארשונג און מעמאראנדום פון דער קאמיסיע ביים פעלקערבונד

די קאמיסיע פון פעלקער־בונד צו בעקעמפען דעם האנדעל מיט פרויען און מיידלעך האט פערעפענטליכט דעם בעריכט פון דער אויספארשונג איבער דער פראגע פון פרויען־האנדעל, וואס איז דורכגעפיהרט געווארען אויפ'ן וויטען מזרח. די קאמיסיע האט פון אמעריקאנישען ביורא פאר סאציאלער היגיענע בעקומען אויף דעם צוועק 125000 דאלאר. די רעזולטאטען פון דער אויספארשונג האט די קאמיסיע בעארבייט אין א ברייטען מעמאראנדום, אין וועלכען עס ווערען איבערגעגעבען זעהר אינטערעסאנטע איינצעלהייטען וועגען פרויען־האנדעל אין וויטען מזרח.

בעזונדערס שטעלט זיך אפ דער בעריכט אויף דער לאגע אין כינע, וואו עס פראקטיצירט זיך נאך ביז'ן היינטיגען טאג דאס צוואנגזאמע אדאפטירען יונגע מיידלעך, וואס איז אין דער ווירקליכקייט נישט מעהר ווי א האנדעל מיט די מיידלעך. די מיידלעך ווערען פערקויפט פאר'ן פרייז פון 100 ביז עטליכע טויזענט דאלאר.

דער בעריכט פון דער קאמיסיע געהט אפט־מאל איבער אין אן אמת'ן קרימינעל־אוואנטוריסטישען ראמאן, אין וועלכען עס ווערט דערצעהלט וועגען וואונדערבארע פאלען ווי אזוי עס איז ארגאניזירט געווארען די רעטונג פון די מיידלעך דורך פריוואטע פערזאנען אדער געזעלשאפטען. עס ווערט א שטייגער דערצעהלט וועגען א כינעזישען סוחר, וועלכער האט געוואלט פערפיהרען אין א שיף צעהן מיידלעך, ער איז פערפאלגט געווארען דורך א פראנצויזישען דאמפער און זעהענדיג, אז ער וועט נישט קאנען אנטלויפען, האט ער אלע מיידלעך געהייסען אריינווארפען אין ים אריין.

דער בעריכט שטעלט זיך גענוי אפ אויף דער לאגע אין כארבין, וואו עס געפונט זיך דער צענטער פון האנדעל מיט מיידלעך. עס ווערט דערביי אנגעוויזען, אז דער עיקר קרבנות פון פרויען־האנדעל זענען דא די מיידלעך, וועלכע זענען אנטלאפען פון סאוויעט־רוסלאנד. אז די מיידלעך זענען מאסענווייז געקומען קיין כארבין, דא זענען זיי געבליבען אן ... וועלכע עס איז נישט מיטלען, דאן פאלען זיי אריין אין די הענד פון רוסישע אדער כינעזישע פרויען־הענדלער, וועלכע לייגען פאר די אונגליקליכע שטעלעס אלס טענצערינס אדער ארטיסטקעס און פיהרען זיי אוועק אין די גרויסע שטעדט פון כינע. דער גרעסטער טייל פון די מיידלעך ווערט דאן פערוואנדעלט אין פראסטיטוטקעס פון פערשידענע קאטעגאריעס.

אין בעריכט ווערט דערצעהלט ווי איין מיידעל איז פערקויפט געווארען פאר פינף הונדערט דאלאר קיין שאנכאי, דאן אין אן אנדער שטאט פון וואנען זי איז אנטלאפען. מען האט זי אבער געכאפט, טעראריזירט און געצוואונגען צו ערקלערען, אז זי איז צוריקגעקומען פרייוויליג.

לויט דעם בעריכט פון דער קאמיסיע איז אין יאפאן ווייט נישט אזוי ענטוויקעלט דער האנדעל מיט פרויען ווי אין כינא. אויך די צאהל גיישעס האט זיך אין יאפאן פערקלענערט א דאנק דער פערשפרייטונג פון דער אייראפעאישער קולטור צווישען די יאפאנישע פרויען.

די קאמיסיע קומט צום אויספיהר, אז עס מוז ארגאניזירט ווערען אן ענגערער קאנטאקט צווישען די פארט־אמטען פון די בעזונדערע מלוכות. די קאמיסיע האלט פאר נויטיג די ליקווידאציע פון די שאנד־הייזער, ווייל דאס פערלייכטערט בעדייטענד די טעטיגקייט פון די פרויען־הענדלער.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר
אויערען, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2

אין כעלמיפון 8—9 פריה.

ספּאָרט-בעוועגונג

פערענדיגט זיך די וועלט-מייס־טערשאפט אין האקעי

אמעריקא — אויפ'ן ערשטען ארט
טשעכיען — איירָאפּעאישער מייסטער

אַ גאַנצע וואָך האָבן אין פּראַג געדויערט די הייאָהריגע וועלט־מייסטערשאַפטס קאַמפן אין האָקעי. אין זיי האָבן זיך בעטייליגט: אַמעריקע, קאַנאַדע, טשעכיען, עסטרייך, פּוילען, דייטשלאַנד, אונגאַרן, שווייצאַריען, רומעניען, לעטלאַנד, איטאַליען און בעלגיען.

די ערשטע מעטשען זענען פאָרגעקומען ביי אַ גאַר קליינער פּובליקום-אינטערעסירונג, אָבער וואָס ווייטער די מייסטערשאַפטס זענען פאָרגעקומען אַלץ גרעסער איז געוואָרן דער אינטערעס. אַזוי, אַז בעת'ן מעטש צווישען פּוילען און אַמעריקע (0:4 פאַר אַמעריקע) איז דער סטאַדיאָן געווען אויספאַרקויפט.

אין פינאַל האָבן זיך קוואַליפיצירט אַמעריקע און קאַנאַדע, די לעצטע האָט אין האַלב פינאַל געשלאָגען די בעסטע איירָאפּעאישע האָקעי מאַנשאַפט טשעכיען מיט 0:4.

דער פינאַל איז פאָרגעקומען נעכטען זונטאָג, און דאָס ערשטע אָרט האָט ענטגילטיג פערנומען אַמעריקע, שלאָגענדיג נאָך צוויי צוגאָב „טעריצען“ קאַנאַדע מיט 1:2.

דאָס צווייטע אָרט האָט פערנומען קאַנאַדע. דאָס דריטע — טשעכאָסלאָוואַקיען (וועלכער האָט אויך ערצילט דעם מייסטער־טיטול פון איירָאפּע). דאָס פערטע אָרט — עסטרייך, מיט'ן 5־טען אָרט טיילען זיך דייטשלאַנד מיט שווייצאַריען און דאָס 6 אָרט פּוילען מיט אונגאַרן.

אויך די הייאָהריגע וועלט־מייסטערשאַפטען אין האָקעי האָבן בעוויזען, אַז די אַמעריקאַנער און קאַנאַדישע רעפּרעזענטאַנצען האָבן די העגעמאָניע אין דעם האָקעי־ספּאָרט.

* * *

דער פּוילישער קאָנסול אין פּראַג, האָט פרייטאָג אויפגענומען מיט אַ מיטאָג די ספּאָרט־זשורנאַליסטען, די פּוילישע מאַנשאַפט און איינגעלאַדענע געסט.

די דייטשע האקעי-מאנשאפט האט אין דער וועלט-מייסטערשאפט פערנומען דאס 5-טע ארט

זיגער אין די וועלט-מייסטערשאפטען אין אייזלויפען

שעפער (וויען) — באלאנגרוד (נאָרוועגיען) — ענגנעסטעננען (נאָרוועגיען)

האקעי-מעטשען אין לאדז

„טריומף“ — ס.ק.ס. 0:3
(0:2, 0:0, 0:1)

נעכטען איז פאָרגעקומען דער האָקעי־מייסטערשאַפטס־מעטש צווישען די אויבענדערמאָנטע צוויי מאַנשאַפטען. געזיגט האָט טריאומף, און אַזוי אַרום פערנומען דאָס דריטע אָרט אין דער מייסטערשאַפטס־טאַבעלע, אויפ'ן ערשטען אָרט געפינט זיך „ל.ק.ס.“, אויפ'ן צווייטען „אוניאָן“. עס איז נאָך פערבליבען צו שפּילען איין מעטש צווישען זגערזשער „ס.ק.ס.“ און „מכבי“, דער מעטש קאָן שוין אָבער נישט האָבן קיין השפּעה אויף די ערשטע פּלעצער אין דער טאַבעלע.

וואַרשאַוויאַנקא — ל.ק.ס. 1:3

די בידע האָקעי - מאַנשאַפטען האָבן נעכטען געשפּילט אַ פריינדשאַפטס־מעטש, געזיגט האָט די וואַרשאַווער מאַנשאַפט. וועלכע איז טעכניש פיל בעסער פון לאָדזער מייסטער.

דאָס איינציגע טויער פאַר „ל.ק.ס.“ האָט ערצילט זאַלענסקי.

האקעי-מאנשאפט פון קראקע-ווער „מכבי“ — אראפּגעפאלען אין דער „ב“-קלאס

קראָקע, 26. (טעלעפאָניש.)

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ דעצידירענדער האָקעי מעטש צווישען דעם היגען אַרבייטער־קלוב „לעגיאַ“ און „מכבי“, דער מעטש האָט זיך פערענדיגט מיט 0:2 פאַר לעגיאַ. „מכבי“ איז דערביי אַראָפּגעפאַלען אין דער „ב“־קלאַס.

באָקס

פאלאניא — „מכבי“ 8:8

וואַרשאָ, 26. (טעלעפאָניש).

אין וואַרשאָ איז פאָרגעקומען אַ באָקס־מעטש צווישען די מאַנשאַפט „פּאָלאָניאַ“ און „מכבי“.

די „מכבי“־באָקסער זענען אין איינציגע וואָגען געווען בעסערע פון די געגנער. דאָך האָבן די ריכטער אַרויסגעטראָגען אַ רעמי־רעזולטאַט.

לעכיא — חשמונאי 7:9

לעמבערג. 26. (טעלעפאָניש).

אין לעמבערג איז פאָרגעקומען אַ באָקס־מעטש צווישען די מאַנשאַפטען פון לעכיא און חשמונאי, דער מעטש האָט זיך פערענדיגט מיט אַ מפּלה פון דער יודישער מאַנשאַפט אין פערהעלטנישט 7:9.

פוילישע סקי-פאהרער זיגען אין טשעכיען

אין וועסטעראָוו, טשעכישע טאַטרען זייט, זענען שבת און זונטאָג פאָרגעקומען סקי־קאָנקורענצען. אַלע ערשטע ערטער האָבן פערנומען די פּוילישע סקי־פאָהרער מיט סטאַניסלאַוו מאַרוסאַזש'ן בראש, וועלכער האָט געזיגט אין 18 קילאָמעטער־לויף שפּרינג־קאָנקורס, דאָס צווייטע אָרט האָט פערנומען מאַרוסאַזש אַנדזשיי. אין שפּרינג קאָנקורס האָט סטאַניסלאַוו מאַרוסאַזש ערצילט אַ ווייט־שפּרונג פון 54 מעטער און דערמיט געשלאָגען דעם אָרטיגען רעקאָרד.

זאקאפּאנער סקי-פאהרער זיגען אין ווילנא

נעכטען זענען פאָרגעקומען סקי־מייסטערשאַפט קאַמפען אין ווילנע, אין וועלכע ס'האָבן אָנטיילגענומען פאָהרער פון זאַקאָפּאַנע דאַנציג און ווילנע.

די סקי־פאָהרער און שפּרינגער האָבן אַרויסגעוויזען אַ זעהר שוואַכע פאָרם. אַלע ערשטע ערטער האָבן פערנומען די מיטגלידער פון זאַקאָפּאַנער קלובען.

יודישער טעניס-שפילער וויטמאן

זיגט אין ווארשא

אויף אַ געדעקטען קאָרט זענען אין וואַרשאַ נעכטען פאָרגעקומען טעניס־פערמעסטונג צווישען „לעגיאַ“ און וואַרשאַווער טעניס־קלוב, אין „לעגיאַ“ האָט געשפּילט דער יודישער טעניס־מייסטער וויטמאַן, וועלכער האָט בעזיגט מאַשעוסקין פון וואַרשאַווער טעניס־קלוב מיט 2:6 און 0:6.

טלאַטשינסקי האָט בעזיגט פּאַפּלאַווסקין מיט 0:6 און 1:6.

דאָס פּאָרל וויטמאַן—טלאַטשינסקי האָבן אויך בעזיגט דייער געגנער־פּאָרל פּאָפּלאַווסקי־מאַשעווסקי מיט 1:6 און 1:6.

פוילישער פראפעסיאנעלער באקסער ראן

זיגט אין אמעריקא

דער פּאָפּולערער פּראָפעסיאָנעלער פּוילישער באָקסער עדוואַרד ראַן האָט די טעג אָפּגעהאַלטען אַ גלענצענדען נצחון איבער פראַנק פעטאַל. דער מעטש האָט געהאַט צעהן רונדען, ראַן האָט אין 6 רונדען געהאַט אַן אַבסאָלוטע איבערמאַכט.

נייער וועלט-רעקארד אין שווימען

אין פּאַריז זענען פאָרגעקומען שווים־פערמעסטונגען, בעת וועלכע דער פראַנצויזישער שווימער קאַרטאָניע האָט פעסטגעשטעלט אַ נייעם וועלט־רעקאָרד אויפ'ן שטח פון 100 מעטער קלאַסישען סטיל. דער נייער רעקאָרד איז 1,12,4 מינוט.

גליטשער-מייסטערין פון בערלין

פון „מכבי“

אינערליכע פערמעסטונגען און שווער אטלעטיק אין „מכבי“

אין „מכבי“ זענען שבת פאָרגעקומען אינערליכע פערמעסטונגען אין הויבען געוויכטען.

די פערמעסטונגען האָבן צוגעצויגען אַ גרויסען עולם ווייל אין די רייהען פון „מכבי“ געפינען זיך די בעסטע שווער־אַטלעטען פון לאָדזער קרייז.

די רעזולטאַטען פון די פערמעסטונגען זענען פאָלגענדע:

אין האַן־וואָג האָט די פּעראיינס־מייסטערשאַפט ערצילט זילבערבאַום 2, וועלכע האָט אין די דריי קאָנקורענצען: רייסען, שטויסען, דריקען ערצילט 210 קילאָ.

פעדערן־וואָג — וויינוואורצעל — 220 קילאָ.

לייכט וואָג — זילבערבאַום מ. — 242 און אַ האַלבע קילאָ.

מיטעל־וואָג — דוטקעוויטש — 265 קילאָ.

האַלב שווערע וואָג — סוכאָוואָלסקי — 220 (?) קילאָ.

ריכטער — ה' הערודזינסקי

די פינג-פאנג פון „מכבי“ זיגט אין זדונסקא-וואלא

די פּוילישע מאַנשאַפט מייסטער אין פינג־פאָנג „מכבי“ אויס לאָדז, האָט געווייַלט אין זדונסקאַ וואָלאַ און דאָרט לייכט בעזיגט דעם אָרטיגען יודישען ספּאָרט־פעראיין מיט 0:10.

גימנאסטישע גרופּען פאר פרויען אין „מכבי“

„מכבי“ אָרגאַניזירט די טעג ספּעציעלע גימנאַסטישע קורסען פאַר פרויען, מיט די קורסען וועלען אָנפיהרען געניטע אינסטרוקטאָרינס, אַבסאָלווענטקעס פון אַ ספּעציעלען קורס פון פיזישע ערציהונג.

איינשרייבונגען נעהמט אָן דער סעקרעטאַריאַט פון „מכבי“ גדאַנסקאַ 40.

די ספּאָרט-ביילאַגע אין
„נייעם פאָלקסבלאַט“
ברענגט יעדען מאָנטאָג
די נייעסטע ידיעות און בעליכטונגען פון ספּאָרט־לעבען
לייענט די ספּאָרט-ביילאַגע.

ביים עמיר אין עבר־הירדן

(פון אַ בעזוך)

פון ב. סמאָליאַר

אונזער אויטאָמאָביל לויפט צווישען די הויכע בערג פון יריחו געגענד און ציהט זיך אויפ'ן וועג צו דעם גרעניץ פון עבר־הירדן, — צום גרעניץ פון יענעם לאַנד, וואָס מען וואָלט געקענט האַרט בעזעצען יודען, נאָר מען לאָזט נישט.

דער וועג איז אַ גרויער, אַנ'אומעטיגער. זעלטען ווען עס קומט אונז אָן אַנטקעגען אַ לעבעדיגע בעשעפעניש. דאָ און דאָרט בעווייזט זיך אַן איינצעלנער אַראַבער וואָס ווערט פערשוואונדען אין די טאָלען פון די אַרומיגע בערג; דאָ און דאָרט זעהט זיך פון דערווייטענס אַ קליינער קאַראַוואַן פון קעמלען; אַרום און אַרום איז אָבער שטיל און אומעטיג. שטיל און פערלאָזען.

דער געגענד וואָס דער עמיר וויל פערדינגען צו די יודען אויף 99 יאָהר, איז נישט בלויז גוט פאַר ווייץ, נאָר אויך פאַר גרינסען, פאַר בוראַקעס, פאַר צוקער־פאַבריק, און פאַר אַ היבשער צאָל אינדוסטריעס, וואָס קאָנען דאָרט ענטוויקעלט ווערען.

איבער די ברייטע פעלדער פון דעם עמיר'ס לאַנד שפּאַנען מיר לאַנגע שעה'ן, און אַלעמאָל ענטדעקען מיר אַ נייעס:

— טאָמאַטאָס!... דאָס איז אינגאַנצען אַ טאָמאַטאָ־פעלד!...

דער פיהרער אונזערער, דער שליח פון דעם עמיר, האָט זיך מיטאַמאָל אַרויסגעוויזען צו זיין אַ קענער אויף יודיש. מיט אַמאָל האָט ער, דער פון — פערב־ויבטער, הונדערט — פּראָצענטיגער אַראַב, אָנגעפאַנגען צו אונז צו רעדען אינגאַנצען אויף יודיש:

— און דאָרט, עס־עט אַרויף, איז אַ פעלד פון יונגע ציבעלעס!...

ער רעדט צו אונז, און ערקלעהרט, און אַלעס אויף יודיש. אויף אַ פּראָסטען היימישען יודיש.

— יודען וועלען דאָ נישט פערמאַלען ווערען!

— שמייכעל איך, — איך זעה, אַז זיי וועלען דאָ האָבען מיט וועמען צו רעדען אויף יודיש!..

— דו מיינסט, אַז איך בין דער איינציגער? — געהט דער אַלטער אַראַבער איבער אויף זיין יודיש אומעטום מיט „דו", — פאַרהאַן ביי אונז אַ סך וואָס רעדען יודיש. זעהר אַ סך!

מען האָט געקאָנט זעהען, אַז דער דאָזיגער אַלטער שליח פון דעם הערשער פון עבר הירדן איז אויסען צו מאַכען אַ גוטען איינדרוק סיי פאַר זיך און סיי פאַר זיין הערשער. אַז ער איז זייער פּעראינטערעסירט צו ווייזען, אַז יודען וועלען זיך גאָרנישט אַזוי שלעכט פיהלען אין עבר־הירדן.

אין פראָנט פון אַ קליין ווייס הייזעל, וואָס איז געשטאַנען עלענט און אַליין אין דער גאַנצער ברייטקייט פון די ענטלאָזע פעלדער, בלייבט ער מיט אונז שטעהן:

— דו ווילסט זעהען דאָס הויז, וואו דער עמיר האָט אונטערגעשריבען זיין קאָנטראַקט מיט די יודען? — האָט ער זיך צו אונז אויסגעדריהט, — אָט איז עס!

אַ יונגער אַראַב, ברוין ווי בראָנז, האַלב אייראָפּעאיש געקליידעט, אָבער מיט אַן אַראַבישען צודעק אויף זיין קאָפּ, איז אַרויסגעקומען פון הויז אונז ענטקעגען:

— סאַלים!...

— סאַלים!...

אויף ער האָט, הפנים, געוואוסט בעצייטענס וועגען אונזער קומען, אַ פריינדליכער און אַ העפליכער האָט ער אונז אַריינגעבעטען אין הויז אַריין איבערווייניג, און גלייך אויפ'ן פלאַץ געהייסען פאַר אונז קאָכען טערקישע קאַווע.

— דעם עמיר'ס ראַט־געבער! — האָט אונז דער אַלטער אַראַבער אויפגעקלעהרט ווער אונזער מכניס אורח איז.

אַ קליינער צימער מיט אָהן אַ שיער טעפּיכער אויף די ווענד און אויפ'ן דיל, זענען מיר געזעסען אויף די בענקלעך, וואָס מען האָט אַריינגעטראָגען, און געהערט וואָס דער דאָזיגער יונגער, זעהר קלוגער אַראַבער, האָט געהאַט אונז צו דערציהלען וועגען דעם עמיר, און פאַרוואָס דער עמיר וויל דוקא פערקויפען זיין ערד צו יודען.

ער האָט גערעדט, און זיין גאַנצער געשפּרעך האָט זיך געדרעהט אַלץ אַרום איינעם און דעמזעלביגען פונקט: די אַראַבער אין פּאַלעסטינע ווערען פון טאָג צו טאָג רייכער צוליב די יודען, פאַרוואָס זאָלען די אַראַבער אין עבר־הירדן אויך נישט מעגען פיהרען געשעפטען מיט יודען?

— אַלע פיהרער פון אונזערע שבטים האָבען זיך אמת'דיג דערפרעהט ווען זיי האָבען זיך דערוואוסט, אַז אונזער פיהרער און הערשער, דער עמיר, האָט אונטערגעשריבען אַנ'אָפּמאַך מיט די יודען!... אַלע האָבען זיי געקוקט אויף דעם ווי אַן אָנפאַנג פון געשעפטען אויך פאַר עבר־הירדן!...

מיר רעדען, און איך מאַך איהם אויפמערקזאַם דורך מיין איבערזעצער, אַז די אַראַבישע פּרעסע אין פּאַלעסטינע איז פונדעסטוועגען נישט מיט דער זעלביגער מיינונג ווי די פיהרער פון די שבטים אויף וועלכע ער פערופט זיך.

— אַ, — גיט ער זיך טעמפּעראַמענטפול אַ כאַפּ, — דאָס איז אַלץ גאָרנישט! דאָס זענען בלויז די אַראַבער פון פּאַלעסטינע אומצופרידען! ביי אונז, אין עבר הירדן, איז די דאָזיגע אומצופרידענקייט אַבסאָלוט נישטאָ!

ער ווייזט מיר אָן אויף דעם קליינעם, איינפאַכען, הילצערנעם טישעל, וואָס שטעהט ביי דער וואַנד אָן אַ זייט:

— דאָס דאָזיגע טישעל, — זאָגט ער מיט אַ שמייכעל, — וועט אַמאָל האָבען די ווערט אַ סך געלד. עס איז אַ היסטאָריש טישעל. אויף דעם דאָזיגען טישעל האָט דער עמיר אונזערער דאָ, אין דעם דאָזיגען צימער, אונטערגעשריבען זיין אָפּמאַך מיט די יודען....

ער דערצעהלט מיר אין אַלע איינצעלהייטען ווי אַזוי עמיר אַבדולאַ האָט אין דעם דאָזיגען קליינעם הייזעל, נישט ווייט פון ירדן, זיך געטראָפען מיט עמנואל נוימאַן און מיט ה. פאַרבשטיין'ען פון דער יודישער אַגענטור, און ווי אַזוי דאָ, אין דעם צימער וואו מיר זיצען, איז ביי אַ גלעזעל טערקישער קאַווע אונטערגעשריבען געוואָרען דורך ביידע צדדים דער היסטאָרישער אָפּמאַך צו עפענען די טויערען פון עבר הירדן פאַר אַלע יודען פון דער גאַנצער וועלט...

* * *

— נו, און אייער מאַיעסטעט'ס דענקט, אַז דער אָפּמאַך וועט דורכגעפיהרט ווערען? — האָב איך די פראַגע געשטעלט צום עמיר, ווען איך האָב זיך מיט איהם שפּעטער געטראָפען פנים אל פנים.

דער הערשער פון עבר הירדן האָט מיסטעריעז געשמייכעלט:

— איך, פון מיין זייט, בין זיכער גרייט דעם אָפּמאַך דורכצופיהרען אונטער אַלע אומשטענדען — איז געווען זיין ענטפער, — לאָמיר בלויז האָפען, אַז דער הויך־קאָמיסאַר פון פּאַלעסטינע וועט זיך נישט אַריינמישען צו שטערען זיין דורכפיהרונג!

ווען ער וויל נישט, וועט דער מסחר מיט'ן עמיר פון עבר הירדן זיכער נישט דורכגעהן!...

דער הויך־קאָמיסאַר פון פּאַלעסטינע. — וואָס איז דאָ פאַרהאַן צו בעהאַלטען? — איז ענטשלאָסען צו זעהען, אַז די יודען זאָלען קיין עבר־הירדן נישט אַריינגעהן. ער מעג טאַקע זיין פער'שמ'ט אַלס גוטער פריינד פון יודען, ער וויל אָבער די יודען אויף ביידע זייטען פון ירדן פונדיסטוועגען נישט האָבען.

עס לוינט זיך נישט איצט, — און אפשר קיינמאָל נישט, — פאַר דער ענגלישער פּאָליטיק, אַז יודען זאָלען אַריינשטעקען אַ פוס קיין עבר הירדן.

די ענגלענדער זענען גוט געשולט ווען עס קומט צו מזרח־פּאָליטיק אין די אַראַבישע לענדער. זיי ווייסען דעם סוד ווי אַזוי צו אינטריגירען, זיי ווייסען ווי אויפצובלאָזען רעוואָלוציעס געגען יענע הערשער וואָס ווילען זיי נישט פאָלגען, און ווי אַזוי צו מאַכען פון אַ הערשער אַנ'עקס־הערשער. אַ „געוועזענעם". אַ „הערשער אין גלות".

בערלינער פּאָליציי רוימט די שטאָדט פון נישט־געוואונשענע עלעמענטען

גרויסע פּאָליציי־אַבלאַווע אויף פערדעכטיגע לאָקאַלען.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאָלג. טעג!
פּרעכטיגער דאָפּעלטער פּראָגראַם:
- I -
„הוזאַרען קעניגין"
מיט Mady Christjans
אין דער הויפּט־ראָל.
- II -
„Salto Mortale"
צירק־דראַמע אין דער הויפּט־ראָל
GINA MANES
אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען טעגליך 4 נאָכמיטאָג
שבת און זונטאָג 12 אַ זייגער בייטאָג.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע אַרט גאַלוואַניזאַציע, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

סאַראַ זילבערשטיין

דאָראַ

(סקיצע)

דאָראַן איז ענדלעך געלונגען צו פערווירקליכען איהר חלום: פאָהרען שטודירען קיין פּאַריז. געקומען איז זי מיט 3 חדשים פאַר'ן אָנהויב פון שול־יאָהר, כדי זיך אין דער פרייער צייט צו פערפולקומען אין דער פראַנצויזישער שפּראַך, זיך נעהנטער צו בעקענען מיט דעם לעבען און מנהגים פון די פראַנצויזען; און דער עיקר, מיט אָט דעם פּאַריז, וועגען וועלכען זי חלומט שוין אַזוי לאַנג, און שפּעטער אומגעשטערט קענען בעזוכען די סאָרבאָן און פלייסיק לערנען.

אַ מידע, אַנ'אויסגעמאַטערטע פון דער לאַנגער נסיעה מיט'ן באַהן, האָט זי פונדעסטוועגען נישט געוואָלט פערלירען קיין צייט, און האָט זיך גיך איבערגעטאָן, פערבאַטירט דעם אדרעס פון קליינעם סטודענט־האָטעל, אין וועלכען זי האָט נאָך אַ שעה אַרומזוכען ענדליך געפונען אַ קליינעם ביליגען צימערל אויפ'ן 6־טען שטאָק, און אַ פריילעכע, אַ גליקליכע איז זי אַראָפּגעלאָפען די טרעפּ, קרומע טרעפּעלעך און איז אַרויס אין גאַס... זעהן פּאַריז.

אין דרויסען האָט געדעגנט מיט עמערס, די גאַסען זענען געווען האַלב ליידיג.... זי האָט זיך בעשטימט גערעכענט אויף שענערען קבלת־פנים מצד פּאַריז, און דאָס האָט זי שרעקליך מיסגעשטימט.

פאָהרענדיג קיין פּאַריז האָט זי מיט זיך קיין שום אַדרעסען פון איהרע בעקאַנטע נישט מיטגענומען, און דאָס האָט זי געטאָן בעוואוסטזיניג, בכדי זיך אַליין זעלבסטשטענדיג איינצואָרדנען אויף איהר איינגענעם שטייגער, און אַחוץ דעם האָט זי געדענקט: ווי וועט זי זיך נישט בעקענען אין דעם ליבעראַלען פּאַריז מיט סימפּאַטישע מענשען, וואָס וועלען איהר עווענטועל צוהעלפען? און די דאָזיגע אויסגעחלומטע בעקאַנטע, האָט זי אויך געוואָלט אַליין אויסגעפינען.

ביי איהר גאַנצער יוגענטליכער שוואַרמעריי איז זי שוין געווען אַביסעל ענטוישט אין די מענשען. אַ פערחלומטע האָט זי אידעאַליזירט די מענשען, די וועלט און בפרט דעם רייזען. אַ נסיעה האָט פאַר איהר בעטייט אַ יום־טוב און די רייזענדע זענען, לויט איהר מיינונג, געווען די העפליכקייט, די גוטסקייט אַליין.

ווען מען איז פערביגעפאָהרען די שווייץ, איז דאָראַ שטיין געבליבען ביים פענסטער אין קאָרידאָר פון וואַגאָן צו בעוואונדערען די פּראַכטפולע פּייזאַזשען, אָזערעס און בערג און ווי אַ פערכושפטע האָט זי זיך נישט געקענט אָפּרייסען פונ'ם פענסטער, נישט קליין איז אויך געווען איהר איבעראַשונג, ווען צוריקקומענדיג אין וואַגאָן־אַפּטייל, האָט זי געטראָפען זיצען אויף איהר פּלאַץ אַ ברייטע אויסגעכאַליעטע פרוי, וועלכע האָט זיך צולייגט מיט איהרע פּעקלעך און רוהיג געדרויכערט אַ ציגאַרעטעל.

דאָראַ האָט איהר אין אַ זייער העפליכען און שטילען טאָן בעמערקט, אַז דער פּלאַץ געהערט צו איהר.

וואָס? — האָט זיך יענע פלוצלונג צושריען, איהר האָט דעם פּלאַץ אָפּגעקויפט? איך זעה, אַז איהר איז אויך גוט ביים פענסטער. איך פאָהר שוין דעם פערטען מעת־לעת, איהר זייט געזעסען ביז איצט, און איצט וויל איך זיצען. און אויסדרייענדיג זיך מיט'ן רוקען צו דאָראַן האָט זי אָנגעהויבען זיך אַרומצופּאָרען ביי איהר אין טשעמאָדאַן, וואָס איז מעהר ענדליך געווען אויף אַ מיליטערישער פעלד־קיך...

דאָראַ האָט פערשטאַנען, אַז איהרע שטילע ווערטער וועלען אויף דער מכשפה קיין ווירקונג נישט האָבען, און נישט וועלענדיג מאַכען קיין סקאַנדאַל, איז זי אַרויס פון קופּע. איינער פון די [illegible] ענדע, אַ בלאָנדער יונגער־מאַן, מיט אַנ'אינטעליגענט־ווייס פנים, וועלכער האָט אַפנים פערשטאַנען, אַז דאָראַ איז דאָך נישט שולדיג אין דעם, וואָס יענע איז מיד, האָט זיך יאָ אויפגעהויבען און איהר פאַרגעלייגט זיין פּלאַץ, אָבער זי איז אַנ'אויפגערעגטע אוועק, ברומענדיג אונטער'ן נאָז אַ דאַנק.

נישט דער פאַקט, וואָס זי איז געבליבען אָן אַ פּלאַץ, האָט זי געערגערט, נאָר די ניהעריקייט; די גיפטיגקייט אין די מענשען.

דאָס לעבען האָט שוין אָנגעהויבען איהר צו ווייזען זיינע סודות, וועלכע זענען פון דער נאָהענט נישט געווען אַזוי בעצויבערנד, און ווייט נישט אַזוי אָנציהענדיג, ווי זי האָט עס אַרויסגעלייענט פון די ביכער.

דאָראַ האָט אין איהר שטעטעל געגאָלטען אַלס אַ קענערקע פון דער פראַנצויזישער שפּראַך, און ווער עס האָט אַמאָל געדאַרפט לייענען אָדער שרייבען אַ פראַנצויזישען בריוועל, פלעגט זיך תמיד ווענדען צו איהר. זי איז דערפאַר געווען איבערצייגט, אַז אויך אין פּאַריז וועט מען בעוואונדערען איהרע קענטנישען, אָבער, אַז מען וועט זי קוים פערשטיין, און אַז זי וועט מוזען איבערפרעגען דריי מאָל איין זאַך, דאָס איז איהר קיינמאָל נישט איינגעפאַלען.

אַ פרעמדע און אַנ'איינזאַמע האָט זי זיך אַרומגעדרייט איבער די גאַסען פון דער פרעמדער, קאַלטער שטאָט, און האָט זיך נאָך אַלץ געוואָלט איינרעדען, אַז זי פיהלט זיך גוט, היימיש, זי איז דאָך אין פּאַריז, זי האָט שוין אָבער חרטה געהאַט, וואָס זי האָט נישט מיטגענומען אַ פּאָר אַדרעסען, און זיך פערלאָזען אויף זיך אַליין. פון די ביכער האָט זי אַזוי גוט געקענט פּאַריז, אַז זי האָט אויסווייניג געקענט איבערציילען אַלע איהרע זעהענסווירדיגקייטען און דאָך האָט זי נישט געוואוסט צו ענטפערען אויף די ערשטע פראַגע: וואוהין גיין?..

צומ... אַרום 12 מיטאָג, איז זי אַריין אין אַ רעסטאָראַן, אַ זעהר טייערען, ווייל קיין ביליגען האָט זי נישט געקענט אויפזוכען און האָט זיך אַחוץ אַלעמען געשעהמט אנצופרעגען. די אַטמאָספערע איז דאָרטען געווען אַ פרעהליכע, אָבער דאָס האָט זי נאָך מעהר געדריקט, זי האָט זיך געפיהלט נאָך איינזאַמער און פערלאָרענער. ווען זי האָט דערזעהען אין אַלע זייטען זיצען פּאָרלעך, וואָס האָבען זיך אַרומגעקושט נאָך יעדען ביסען, זי האָט אַראָפּגעלאָזען די אויגען, זי האָט זיך געשעמט אויף זיי צו קוקען, פון דאָרטען איז זי אַרויסגעקומען אַנ'אויסגעציטערטע. אַ דערשלאָגענע אין דער זעלביגער צייט, און וואָלט איצט מיט פערגעניגען אויפגעזוכט אַ בעקאַנטען, זי האָט אָבער קיין אַדרעס נישט געהאַט, און נישט וועלענדיג ברעכען איהר שטאָלץ, האָט זי בעשלאָסען זיך צו פערמעסטען אויף אַ נייע „עקספּעדיציע". זי האָט זיך דערמאָנט, אַז זי האָט אַ סך געהערט און געלייענט פון דעם אַזוי בערימטען שטאָלצען ריז, דעם אייפעל־טורעם, און זי איז צו איהם אַהינגעגאַנגען, ווי צו אַ בעקאַנטען, צו אַנ'אַלטען פריינד. זי האָט נאַטירליך אַ סך געפּלאָנטערט ביז זי איז אַהין אָנגעקומען, זי איז אַרויף מיט'ן ליפט אויפ'ן העכסטען שפּיץ פון אייפעל־טורעם, זי האָט אָבער צוליב'ן רעגען אפילו פּאַריז נישט געקענט זעהען. אַ טרויעריגע איז זי צופוס אַראָפּגעגאַנגען די טרעפּ, דורכגעגאַנגען דעם ברייטען טויער און זיך צוגעשפּאַרט אין אַ ווינקעל ביי איינער פון די ריזיגע שטאָהלענע לאַפּעס, אויף וועלכער עס שטייט דער גיגאַנטישער טורעם, און אומעטיג צו איהם אַרויפגעקוקט, אָבער ער (דער אייפעל־טורעם הייסט דאָס) האָט געהיימניספול געשוויגען, ער האָט, אַפנים, וועגען איהר נישט געהערט אַזוי פיל ווי זי פון איהם.

(סוף מאָרגען).

יוד, וואס האט געבויט ריזיגע הייזער אין ניו־יארק, שטארבט אנ׳ארימאן

ערגעץ אין ניו־יארק, ווייט ארויף אפטאון, אויף אמסטערדאם עוועניו, איז פאראן א קליינער שפיטאל, וואס ווערט אויפגעהאלטען פון קריסט־ליכע קירכעס, און יודען גיבען אויך אויף איהם געלד. „גאן־סעקטעריען". א שפיטאל פאר מענשען פון אלע גלויבענס, און א פרייער, פאר היימלאזע קראנקע. און פון יענעם שפיטאל איז געקומען א מעלדונג, אז דער יוד איסאיע גרונוואלד, איז געשטארבען. און מענשען זענען דארטען געשטא־נען און האבען צוגעשאקעלט מיט די קעפ — אזוי עלענד געשטארבען...

אין יאהר 1882, דאס יאהר, ווען עס האט זיך אנגעהויבען די גרויסע יודישע עמיגראציע פון רוסלאנד קיין אמעריקא, איז צווישען די גרופעס אנגעקומענע אימיגראנטען אין ניו־יארק געווען א יונגער בחור׳ל פון ריגע. זיין נאמען — איסאיע גרונוואלד. אפשר איז זיין היימישער נאמען געווען גרינוואלד; דא האט ער אזוי אויסגעלייגט די בוכשטאבען, אז מ׳האט איהם אנגערופען „גרונוואלד". מ׳דארף אפשר אויך קא־רעגירען וועגען זיין היים־שטאט. ער איז נישט געווען קיין געבוירענער פון ריגע. זיין געבורטס־שטעטעל איז געווען מוקום, אין קורלאנד. א יתום, אהן א פאטער און אהן א מוטער, איז ער אין זיינע יונגע יאהרען איבערגענומען געווא־רען פון קרובים אין ריגע. פון ריגע האט ער געפאהרען קיין אמעריקא, ווען ער איז שוין אלט געווען נייצען יאהר.

א יונגער בחור׳ל אליין, און אהן קרובים אין דער נייער וועלט, האט ער זיך געדונגען לאזשי ביי אנ׳ארימער דייטשער פאמיליע. קיין מלאכה האט ער נישט געהאט. אין ריגע איז ער געווען א מהל־טרעגער. וואס קען זיין פאר איהם צו טון אין דער פרעמדער ניו־יארק? מ׳האט געבויט א גרויס הויז אפ־טאון, אינ׳ם נעגענד, וואו עס איז קאלאמבוס עוועניו. ער איז דארטען געשטאנען און געקוקט. אזוי איין טאג און א צווייטען טאג, זיינע ערשטע טעג אין ניו־יארק, און דער ארכיטעקטאר פון דעם הויז, א דייטש, האט איהם אנגעבאטען צו ווערען א היטער אין דעם שוין האלב אויפגעבויטען הויז, צו בלייבען דארטען דורך די נעכט.

דאס איז געווען איסאיע גרונוואלדס ער־שטער טריט פאר א קאריערע אין אמעריקא.

ער איז זיך סתם א יודישער בחור; פון א מהל־טרעגער אין ריגע געווארען א וועכטער אין ניו־יארק; וואס האט דען געקענט זיין אין זיין נשמה?

מענשליכע נשמה־קעמערלעך זענען אבער נישט אזוי איינפאך. וואס ווייטער אין די יאהרען אריין, האט מען איהם געזעהען שפילען א זעל־טענע ראלע. ערשטענס, איז ער דאס גאנצע לע־בען געבליבען א בחור; קיינמאל נישט געהייראטן אזוי געשטארבען א מענש מיט זיך אליין. צוויי־טענס, האט ער קיינמאל נישט פרובירט אויפזוכען ערגעץ א קרוב; געווען ווי געבוירען פון שטיין, אדער ווי אנ׳אפגעריסען בלעטל פון א בוים,

וואס דער ווינט האט וואו פארטראגען. אזוי האט ער געלעבט אין זיינע יונגע בחור׳שע יאהרען און אזוי האט ער זיך אויך [illegible]ש, דורכמאכענדיג אנ׳עקאנאמישע קאריערע [illegible] ביז ער האט דער־גרייכט צו זיין איגענער [illegible] בויער פון דער איצטיגער ניו־יארק. ער איז אבער תמיד געווען א צוריקגעצויגענער פון אלעמען. צוריקגעצויגען אפילו מיט זיינע געשעפטען.

ריווערסאיד דרייוו האט זיך אויפגעבויט פאר זיינע אויגען, און ער האט אין דעם געהאט א האנט. ער האט געזעהען ריווערסאיד דרייוו זיך בויען דורך אלע שטאפלען פון זיין קאריערע. איין הויז האט געהאט דירות פאר עטליכע הונ־דערט פאמיליעס, און מ׳האט געמיינט, אז דארטען זענען פאראן העכער טויזענט איינוואוינער. פון הויז איז ער געווען נישט נאר איהר בויער, נאר אויך איהר איינענטימער.

ניו־יארקער גאסען האבען אינטערעסאנטע געשיכטעס. דער אינטערעס איז אין זייער אפטער אומבעשטענדיגקייט. זיי זענען ווי די פארשידענע קלאסען מענשען אין אמעריקא. זיי שטעהען נישט אויף איין ארט. זיי ווערען אנדערש היינט, ווי זיי זענען נעכטען געווען. פאראן גאסען, וואס זענען א צייט „פראלעטאריער"; ארימע גאסען מיט פאר־חושכ׳טע הייזער; און פלוצלונג ווערען זיי „קאפי־טאליסטיש" און „אריסטאקראטיש". מ׳הויבט דאר־טען אן שטעלען מאדערנע הייזער מיט אלע בע־קוועמליכקייטען. און זיי זעהען אויס מאיעסטעטיש, שטאלצע בנינים, און רייכע מענשען וואוינען דארטען. און פארהאן ווייטער גאסען, וואס זענען יורדים, געפאלענע, פון „קאפיטאליסטען" געווארען „פראלעטאריער". געווען דארט אריסטאקראטישע היימען, און פלוצלונג האבען די אריסטאקראטישע פאמיליעס אנגעהויבען זיך ארויסציהען, און עס איז געווארען אנ׳ארימע גאס.

די גאכט פון סוף אקטאבער 1829, יענע נאכט ווען אמעריקא האט זיך א וויג געטון, און

מיט איהר די וועלט. צייטונגען זענען ארויסגעקו־מען מיט די נייעס, אז וואל־סטריט האט זיך דער־וואָרגען און איז ווי פארשטיקט געווארען, וואס זיך מעהר נישט בעוועגען, וואס מעהר נישט אנטרי־רען איהרע ספעקולאציעס, די נאכט פונ׳ם גרויסען קראך. פונ׳ם צעהוליעטען עקאנאמישען לעבען, פון באנקען, פון אינדוסטריען, פון קארפאראציעס א. א. וו. מענשען האבען זיך ארומגעטראגען מיט אייגענטום אין זייערע פאנטאזיעס און זיי זענען צופלויגען געווארען. וויפיל דראמעס זענען פארגע־קומען אין יענער נאכט? יענע נאכט איז אויך גע־ווען די שרעקליכסטע אין איסאיע גרונוואלד׳ס לעבען.

ער האט דורכגעלייענט די פינאנץ־בעריכטען אין די צייטונגען, געקלונגען דורכ׳ן טעלעפאן צו דעם און יענעם, און זיך ארומגעזעהען, אז ער איז פוסט, ליידיג, האט גארנישט, פארמאגט גארנישט. אלץ איז אוועק דורך דער איינער נאכט, אלע זיינע אייגענטימער, אלע זיינע פערבינדונגען, אלע זיינע הייזער און וואס נישט. ער איז געבליבען אט אזוי ווי ער איז געווען, ווען ער איז געקומען פון ריגע א מהל־טרעגער צו ווערען א וועכטער. וואס־זשע איז געווען זיין לעבען? גארנישט!...

דערצעהלען די, וועלכע האבען איהם גע־קענט, אז ער איז נאך יענער נאכט ארומגעגאנגען גאר א פרייליכער. א פרייליכער? נו, ווי דען קען מען זאגען, אז זיין פנים האט בסדר געשמייכעלט, וואס דאס איז זעלטען געווען צו זעהן אויף איהם, און זיינע אויגען האבען געפינקעלט מיט עפעס א טאנצענדיגען פייער אין זיי?.. איז דאס טאקע געווען פון יענעם סארט פרייליכקייט, וואס קומט מסתמא פון א פיבערדיגען מח. ווארום נאך די ערשטע פאר וואכען זינט יענער נאכט, האט ער זיך פערקליבען אין א קעלער אין איינער פון די געביידעס פון ריווערסאיד דרייוו, און ער איז געלעגען דארטען א פערשפילטער. אנ׳איינגעהויל־קערטער, שוין א יוד העכער זיבעציג יאהר.

פאר יענער נאכט איז דאס געווען זיינע אנ׳אייגענע געביידע. ער האט זי אויפגעבויט. נאך ארומלויפען א פאר וואכען צייט צו די באנקען און אגענטען זיינע, האט ער זיך איבערצייגט, אז קיי־נער קען איהם נישט ראטעווען, און ער האט גע־פועל׳ט ביים פערוואלטער פון זיין געביידע, אז מ׳זאל איהם דארט לאזען וואוינען.

מ׳זאגט אמאל אויף איינעם — ער איז גע־ווארען א מיליאנער איבער נאכט"; אויף איסאיע גרונוואלד׳ן איז צו זאגען — ער איז געווארען א היימלאזער ארימאן איבער נאכט.

צום שפיטאל פאר היימלאזע ארימעלייט האט איהם געבראכט דער פערוואלטער.

ה. לאנג.

קאנקורס פון אויטאס, וואס קאנען זיך מאכען א וועג דורכ׳ן שניי

דער קאנקורס איז איינגעארדענט געווארען אין פראנקרייך

פראצעס צווישען א קריסטליכער פרוי און יודישען מאן צוליב א ברית

אין ווילנער געריכט איז אריינגעפאלען איצט א סענסאציאנעלע אנקלאגע פון דער קריסט־ליכער פרוי עליזשבעטא פרום, געגען איהר יו־דישען מאן יעקב פרום מיט וועלכען זי איז זיך פונאנדערגעגאנגען מיט א קורצער צייט צוריק.

אין דער אנקלאגע ווערט דערצעהלט פאל־גענדע סענסאציאנעלע געשיכטע:

זי איז א געבוירענע קריסטען עלזשבעטא סטאממען פון ארום קראקא.

מיט עטליכע יאהר צוריק האט זי אלס לעהרערין זיך בעקענט מיט יעקב פרומען. זיי האבען זיך פערליבט און בעשלאסען חתונה צו האבען. נישט ער האט זיך אבער געוואלט שמדן און נישט זי ווערען א יודיש קינד. פונדעסטוועגען האט זי איינגעשטימט צו גהען מיט איהם אונטער דער חופה לויט׳ן יודישען דין, דערביי אבער האט זי געשלאסען א נאטאריאלען אפמאך, אז דעם צווייטען זוהן, אויב זי וועט איהם געבוירען, וועט זי דערציהען אלס קאטאליק.

יעקב פרום האט אויף דעם מסכים געווען.

א יאהר נאך דער חתונה זענען זיי ארויס־געפאהרען קיין ווילנא און דערנאך האבען זיי געוואוינט א לענגערע צייט אויף דער פראווינץ.

מיט אנ׳אנדערטהאלבען יאהר צוריק האט זי איהם געבוירען א צווייטען זון און האט איהם אויפגעפאדערט אויפ׳ן סמך פון דעם אפמאך וועלכען זיי האבען געשלאסען פאר דער חתונה, אז דאס קינד זאל נישט געמלט ווערען, נאר ער זאל געטויפט ווערען אין קלויסטער.

דער מאן האט איהר אבער נישט געפאלגט. איינגעלאדען א מוהל און געלאזט דאס קינד מל זיין.

דאס האט זי נישט געקאנט פערטראגען. זייער פאמיליען־לעבען איז צושטערט געווארען. אין א פאר חדשים ארום זענען זיי זיך פונאנ־דערגעגאנגען.

דער מאן איהרער האט פערכאפט ביידע קינדער.

זי בעט דעריבער צו פעראנטווארטליך ציהען איהר מאן א פראצעס פאר פערכאפען ביידע קינ־דער און פאר צוקאליעטשען, ווי זי דריקט זיך אויס, איהר יונגערען זוהן אדורכפיהרענדיג איבער איהם אהן איהר דערלויבניש און געגען געשלא־סענעם אפמאך א ברית מילה.

חוץ דעם פאדערט זי פון געריכט, אז מען זאל פערמשפט׳ן איהר מאן ער זאל איהר אומקעה־רען דעם יונגערען זוהן און צאהלען אלימענטען.

איז ריכארד וואגנער׳ס אמת׳ער פאטער געווען דער יוד לודוויג גייער?

ס׳ווערט דערצעהלט, אז א גרויסער יודישער באנקיר פון פראנקפורט האט ביי זיך אין הויז גע־האט א ביוסט פון דעם בעריהמטען קאמפאניסט, ריכארד וואגנער; אויפ׳ן קאפ איז געווען א לארבער קראנץ און ארום האלדז א שטריק. ווען מען האט איהם געפרעגט, וואס דאס בעטייט, האט דער באנ־קיר געענטפערט: „איך פערגעטער וואגנער׳ן דעם מוזיקאלישען זשעני. אבער וואגנער׳ן דעם אנטי־סעמיט וואלט איך וועלען אויפהענגען."

אזא אנעקדאט שטעלט מסתמא צופרידען יענע יודען, וואס זוכען ביי זיך א רעכטפערטיגונג פאר לי־בען די מוזיק פון וואגנער׳ן. אזא רעכטפערטיגונג איז אבער קוים נויטיג, ווייל וואגנער איז נישט געווען קיין אנטיסעמיט אינ׳ם היינטיגען, פראסטען פאגראמאמישען זין פון ווארט, און מען קען זיין שטענדיג נישט אפ׳פטר׳ן מיט א וויץ. יע־דענפאלס, דער אנעקדאט אילוסטרירט ווי הויך קולטור־יודען שעצען די גרויסקייט פון וואגנער׳ס לייטעס־בערוף, אז זיי זענען איהם אלץ מוחל צו־ליב זיין גרויסען, וויכטיגען בייטראג צו דער מענשליכער קולטור.

ריכארד וואגנער, קלאסיפיצירט בלויז אלס מו־זיקער, איז געווען איינער פון די גרעסטע מוזיקאלי־שע פערזענליכקייטען פון נייצעהנטען יאהרהונ־דערט; קלאסיפיצירט אלס אפערא קאמפאניסט, איז ער יעצט דער גרעסטער, וואס די וועלט האט ביז איצט ארויסגעבראכט.

געבוירען אין לייפציג אין 1813 און דערצויגען אין א הויז, וואס האט געהאט א שייכות מיט׳ן טעא־טער אין לייפציג, וואו זיין שטיף־פאטער, דער יוד לודוויג גייער, איז געווען א שוישפילער, האט רי־כארד וואגנער פון קינדווייט אן איינגעזאפט אין זיך דעם גייסט פון א טעאטער־סביבה. ריכארד איז אלט געווען א האלב יאהר, ווען זיין מוטער, אנ׳אלמנה פון 9 חדשים, האט חתונה געהאט מיט גייער׳ן. דעריבער האבען ביידע צינגער, א סך יאהרען שפע־טער, ווען ריכארד וואגנער איז שוין געווארען א בעריהמטקייט, אויסגעטראכט. דאס ריכארד׳ס אמת׳ער פאטער איז געווען דער יוד גייער.

איינער פון די וואס האט שטארק געהאלפען פערשפרייטען די סברא, איז דער פילאזאף ניטשע, וועלכער איז יאהרען־לאנג געווען ריכארד וואגנער׳ס אנ׳אינטימער פריינד. עטליכע וויכטיגע ווערק, וואס ניטשע האט איבערגעלאזט דער וועלט, זענען געשרי־בען איבער וואגנער׳ן, ניטשע׳ס „געבורט דער טרא־געדיע" איז געווידמעט געווארען וואגנער׳ן. דאס איז געווען אין 1872. פיר יאהר שפעטער האט ניטשע ארויסגעגעבען זיין ווערק „וואגנער אין בעירייט", וואגנער׳ס שאפען האט אויף ניטשע׳ן זעהר טיף געווירקט און ס׳איז פאר איהם געווען די שרעקליכסטע טראגעדיע, ווען ער האט שפעטער ארויסגעגעבען דאס סענסאציאנעלע ווערק „דער פאל וואגנער" און וועלכען ניטשע׳ן פיעריגע פערגעטערונג פון דעם גרויסען מוזיקער איז אומגעוואנדעלט גע־ווארען אין א ביטערער, סאטירישער, האמער־קלא־פענדיגער אטאקע, וואס האט דען פאסירט? ריכארד וואגנער האט אויפגעפיהרט דאס לעצטע ווערק פון זיין לעבען — „פארסיפאל", א ווערק, וואס איז דעם פילאזאף ניטשע נישט געווען צום הארצען; א ווערק, אין וועלכען רחמנות און ליבע ווערען אידעאליזירט אלס מעלות. פאר ניטשע׳ן, דעם פרע־דיגער פון שטארקען „איבערמענש", פון עגאאיזם און אנארכיסטישען אריסטאקראטיזם, זעען געפיה־לען פון רחמנות און ליבע אומווירדיג און אפ־שטויסענד. האט אויף איהם „פארסיפאל" אזוי שלעכט געווירקט, אז ער האט איבערגעריסען די פערזענליכע, אינטימע פריינדשאפט מיט וואגנער׳ן.

האט דאן ניטשע אויסגעפּשט׳עלט אז וואג־נער׳ס אמת׳ער פאטער איז געווען דער יוד גייער; אבער קיין איבערצייגענדיגע בעווייזען וועגען דעם זענען נישטא. עס איז אבער קיין ספק נישט, אז גייער, אלס שטיף־פאטער, האט א סך בעאיינפלוסט ריכארד׳ן אין זיינע קינדער־יאהרען. ריכארד האט פון זיין שטיף־פאטער גע׳ירש׳ענט די ליידענ־שאפטליכע ליבע פאר דער בינע. ריכארד איז אלט געווען אכט און א האלב יאהר, ווען גייער איז גע־שטארבען. די פאמיליע האט שוין דאן געוואוינט אין דרעזדען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 27 פעברואר
א אדר תרצ״ג

וון-אויפגאנג 6.36
וון-אונטערגאנג 5.04

סטאראסטווע נישט בעשטעטיגט דעם קהלה=בודזשעט

די קהלה מוז איבערנעהמען די שחיטה

נעכטיגע זיצונג פון קהלה-פערוואלטונג

דער לאקאל=שטייער פאר 1933

היינטיגען חודש ענדיגט זיך דער טער= מין פון צאהלען די ערשטע ראטע

(2) ווי מ׳גיט אונז איבער זענען שוין אלע לאָדזשער צאָהלער פונ׳ם לאָקאַל-שטייער צוגעשטעלט געוואָרען די נאָקאַזען, וויפיל שטייער מ׳דאַרף צאָהלען.

היינטיגען חודש, דעם 28 פעברואַר ה. י. ענדיגט זיך דער טערמין פון צאָהלען די ערשטע ראַטע, און פאַר די, וואָס וועלען זי נישט צאָהלען צו דער צייט, וועלען צוגערעכענט ווערען פראָצענטער.

נאָכ׳ן אָפּליסען פונ׳ם שטייער-יאָהר, וועט דער מאַגיסטראַט צונויפשטעלען רשימות פון די שלעכטע צאָהלער, וועלכע וועלען איבערגעגעבען ווערען דער פינאַנץ מאַכט צום איינמאָהנען בדרך עקזעקוציע.

נייער אדרעס פונ׳ם מיליטער-ביורא

(א) פון מאָרגען, ד. ה. פון דינסטאָג, דעם 28 ד. ח. וועט דאָס מיליטער-ביוראָ ביים לאָדזשער מאַגיסטראַט אָנהויבען צו אַמטירען אינ׳ם נייעם לאָקאַל אויף פעטריקאָווער 165.

די אינטערעסאַנטען זענען מחויב זיך צו ווענדען אויפ׳ן נייעם אדרעס, ווייל היינט איז דאָס ביוראָ, מחמת׳ן איבערציהען זיך, נישט טעטיג.

סטרוזשעס ווילען א הוספה

(2) די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען פון די הויז-וועכטער בעמיהען זיך איצט ביי דער מאַכט וועגען דעם, אז זיי זאָלען בעקומען געהעכערט די שכירות אויף 20 פּראָצענט.

איבערגעפאהרען א יודישען טרעגער

(2) דעם פעטריקאָווער 80 איז אַנ׳אויטאָ נעכטען איבערגעפאָהרען דעם 48-יעהריגען טרעגער משה האַכמאַן (יאַקובאַ 7).

האַכמאַן איז שטאַרק צושעדיגט געוואָרען.

פאַנאַטאָוויץ האָט איהם אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

פּאָליציי זוכט דעם שאָפער, וועלכער איז אַנטלאָפען.

די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג איז געווען די אינטערעסאַנטסטע פון דער איצטיגער קאַדענץ, וואו מ׳האָט צום ערשטען מאָל געהערט אַ „שאַרף וואָרט“.

ס׳האָט זיך בעמליך געהאַנדעלט וועגען אַ קאָמוניקאַט פון דער סטאַראָסטווע אין וועלכען זי שיקט צוריק דעם בודזשעט פון דער קהלה נישט בעשטעטיגט.

די פּרנסים האָבען דערויף שאַרף רעאַגירט אָבווייזענדיג, אַז דאָס איינמישען זיך פון רעגירונג אין איבעריליכען לעבען פון דער קהלה איז אַ פערגוואַלדיגונג פון דער אויטאָנאָמיע פון קהלה, אַז די קהלה ווערט אַנ׳עקספּאָזיטור פון דער סטאַראָסטווע א. ד. גל.

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג, איז אויך אָנגענומען געוואָרען פון דער קהלה־מעהרהייט אַ בעשלוס, וועלכער איז, ביי דעם איצטיגען שווערען קריזיס און ביטערער נויט, ווען טויזענדער יודען געהען אויס פון הונגער און קעלט — ממש אַ סקאַנדאַליעזער; די קהלה־פערוואַלטונג האָט בעשטימט אַ סובסידיע פון 12 טויזענד זל. פאַר דער אַגודה׳שער מקווה — אין דער צייט, ווען יודען געהען אויס פאַר אַ שטיקעל ברויט. ווען מ׳פאַלט אין די גאַסען פון הונגער, איז דאָס וואַרפען זיך מיט טויזענדער פאַר אַזעלכע צוועקען — אַ הימעל־שרייענדע עוולה!

* * *

די זיצונג ווערט געעפענט פון פּרעזעס מינצבערג. נאָך דעם ווי ס׳ווערט גענומען צו קענטניש דער

דער דאנק פון דער האנצעלאריע פונ׳ מלוכה=פרעזידענט

פאַר די אויסגעדריקטע ווינשען צום מלוכה־פּרעזידענט נאָמענטאָג, ווערט אַרויסגעלייענט

א קאמוניקאט פון ד״ר סטאראסטווע

אין וועלכען ס׳ווערט געזאָגט, אַז דער בודזשעט פאַרן יאָהר 1933 ווערט צוריקגעשיקט דער קהלה נישט בעטראַכטעט־הייט. די סטאַראָסטווע מאָטיווירט דאָס דערמיט, וואָס אין בודזשעט איז נישט פאָרויסגעזעהען די הכנסות פון דער שחיטה, וועלכע די קהלה דאַרף איבערנעהמען.

די סטאַראָסטווע ווייזט אָן, אַז נאָך דעם, ווי די קהלה וועט איבערנעהמען די שחיטה, דאַרף דער בודזשעט צונויפגעשטעלט ווערען אַזוי, אַז ס׳זאָל אין איהם פאָראויסגעזעהען ווערען די הכנסות און הוצאות פון דער שחיטה, און אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, דאַרפען בעדייטענד

פערלענגערט ווערען די עטאט= שטייערן

צום בודזשעט דאַרף אויך צוגעלעגט ווערען אַנ׳אויסצוג פון די אַקטיווע און פּאַסיווען קהלה־חובות און נאָך דעם, ווען דער בודזשעט וועט ראַקאָנסטרואירט ווערען, קען ער ערשט דאַן איבערגעשיקט ווערען צו דער סטאַראָסטווע צום בעשטעטיגען. ביז דער צייט פון דער בעשטעטיגונג קען די קהלה־פערוואַלטונג אָפּערירען נאָר מיט 75 פּראָצענט פון די פּרעלימינירטע הוצאות־פּאָזיציעס פון בודזשעט, אַזוי, אַז אַפילו די קהלה־אָנגעשטעל־ טע, קען ביז דער צייט אויסגעצאָהלט ווערען „זאַר ליטשקעס“ אויף די געהאַלטען, נאָר אין די ראַטען פון 75 פּראָצענט.

אַרום דעם קאָמוניקאַט האָט זיך ענטוויקעלט

א שארפע דיסקוסיע

דער ערשטער האָט גענומען אַ וואָרט פּרעזעס מינצבערג, וועלכער האָט צום סוף פאָרגעשלאָגען צו בעשליסען

דעם בודזשעט נאכאמאל צוריקצושיקן

צו דער סטאַראָסטווע צום בעשטעטיגען און איבערצונעהמען די שחיטה. פּרעזעס מינצבערג האָט דערביי ערקלערט, אַז די 650 טויזענד זל., וואָס די קהלה אייבקאַסירט אין משך פון אַ יאָהר, איז פאַר לאָדז אַ מינימאַלע סומע, פערקלענערען די שטייער סומע איז אונמעגליך, און אויב די קהלה וועט איבערנעהמען די שחיטה, וועט די פערוואַלטונג מאַכען אַ צוגאָב־בודזשעט און געבען סובסידיעס די געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס, וואָס זענען אין איצטיגען בודזשעט נישט אָנגעקעבען געוואָרען — דער איצטיגער בודזשעט, זאָגט פּרעזעס מינצבערג — איז שוין איצט אויך אַ גענוג בעגרעניצטער און קען פאַר קיין פאַל נישט געקירצט ווערען.

געגען דעם פּראָיעקט פון דער סטאַראָסטווע איז שאַרף אַרויסגעטרעטען דאָקטאָר בנימין רוס, — נ״י קהלה, זאָגט דאָקטאָר רוס, הערט אויף אין דעם פאַל צו עקזיסטירען. די קהלה ווערט פערוואַנדעלט אין אַנ׳עקספּאָזיטור פון דער סטאַראָסטווע. ס׳איז נישטאָ קיין זיצונג, אויף וועלכער מ׳זאָל נישט אויסהערען קיין אינסטרוקציעס פון דער סטאַראָסטווע

די קהלה איז און מוז ווייטער בלייבען אנ׳אויטאנאמע אינסטיטוציע

די רעליגיעזע הצטרכות׳ן, ווי: ראַבינאַט א. אַז. וו. ווערען נישט געדעקט פון דער מלוכה, אַזוי ווי פאַר אַנדערע רעליגיעס. די קהלה־פערוואַלטונג בעהמט אָן בעשלוסען, וועלכע קענען נישט אויסגעפיהרט ווערען. אויפ׳ן גרונד פון דעם קאָמוניקאַט פון דער סטאַראָסטווע, מוז די קהלה־פערוואַלטונג קינדיגען דעם ראַבינאַט און די בעאַמטע די פּאָסטענס און מאַכען אַ נייעם אָפּמאַך. און אָפּערירען קען זי איצט נאָר מיט 75 פּלאַץ. פון די פּאָזיציעס. מ׳קען נישט אָפּהענגיג מאַכען דאָס איבערנעהמען די שחיטה מיט׳ן בודזשעט. ה׳ רוס מאַכט דערביי אויפמערקזאַם, אַז די וואַרשאַווער קהלה האָט אין יאָהר 1932 געלעבט אָהן בודזשעט און דערביי געהאַט רעכט אויסצוגעבען אַ סומע לויט׳ן בודזשעט פון פעריגאַנגענעם יאָהר. די פעראָרדנונג פון דער סטאַראָסטווע וועט פּאַראַליזירען די טעטיגקייט פון דער קהלה.

ה׳ רוס לעגט צום סוף פאָר, איבערצונעהמען די שחיטה און צו וועהלען אַ קאָמיסיע פון דריי פּערזאָן, וועלכע זאָל זיך גריבדליך בעקענען מיט דער זאַכלאַגע, און גלייכצייטיג צוטרעטען אויסצואַרבייטען אַ צוגאָב־בודזשעט געשטיצט אויף די הכנסות פון דער שחיטה.

דאָקטאָר רומקאָווסקי זאָגט, אַז די ציוניסטישע פראַקציע אין דער קהלה, האָט שטענדיג געשטרעבט איבערצונעהמען די שחיטה. אין די בודזשעט־דעבאַטען האָט די ציוניסטישע פראַקציע נישט קיין אַנטיילגענומען, ווייל די „אגודה“ האָט נישט בעריקזיכטיגט די לעבענס־אינטערעסען פון דעם גרעסטען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג. די ציוניסטישע פאָרשטעהער זענען נישט צוגעלאָזט געוואָרען צו פּראַקטישער אַרבייט. דעריבער וועט ער זיך אין דער דיסקוסיע נישט בעטייליגען. ערשט ביים פאָרלעגען דעם פּרעלימינאַר, וועט ער אָנ־ נעהמען אַ שטעלונג.

נאָך די אויספיהרליכע ערקלערונגען פון פּרעזעס מינצבערג, ווערט בעשלאָסען, צוצוטרעטען

איבערצונעהמען די גסה=שחיטה

דורך דער קהלה, ס׳ווערט אָנגענומען דאָקטאָר רוס פאָרשלאַג, אויסצוועהלען אַ קאָמיסיע פון דריי פּערזאָן. אין דער קאָמיסיע זענען געוועהלט געוואָרען די דאָזיגע: בנימין רוס, פּליוואַצקי און וויצע־פּרעזעס הענעך בערגער. די קאָמיסיע דאַרף צו דער קומענדיגער זיצונג, צושטעלען אַ גענויען פּלאַן פון דעם איבערנעהמען די שחיטה און וועגען דעם צוגאָב־בודזשעט.

אַ גרויסע איבעראַשונג איז געווען אַ צווייטער קאָמוניקאַט, אין וועלכען די סטאַראָסטווע ווענדעט זיך צו דער קהלה־פערוואַלטונג, אַז

דאס אויסמעסטען דעם קהלה=עטאט פארן יאהר 1933 זאל פאר אלע עטאט צאהלער אהן אויסנאהם זיין גלייכ- מעסיג און פראצענטמעסיג

ד. ה. אַז דער עטאַט־שטייער זאָל גענומען ווערען 10 פּראָ. פון דעם געשאַצטען הכנסה־שטייער.

די זיצונג האָט גענומען צו קענטניש, פּרעזעס מינצבערגס ערקלערונג, אַז דער סטאַראָסטווע איז אויף דער ווענדונג שוין צוגעשיקט געוואָרען אַנ־ ענטפער, אַז די קהלה־פערוואַלטונג בעזיצט נאָך נישט אַלע נויטיגע מאַטעריאַלען פון הכנסה־שטייער והשנית, און די קהלה־פערוואַלטונג ענטוישט געוואָרען פון דער דאָזיגער ווענדונג, מחמת זי שטעהט אין סתירה צו די עקזיסטירענדע פאָרשריפטען (לויט׳ן „דזש. אוסטאַוו“ נומער 89, קען פאַרן יאָהר 1932 איינגעפיהרט ווערען פּראָצענטמעסיגע און גלייכמעסיגע שטייערן, ערשט פון 1. יאַנואַר 1934) צום סוף האָט די קהלה־פערוואַלטונג צוגעגעבען, אַז זיי זעהט נישט קיין מעגליכקייטען אַנצופּווענדען די דאָזיגע פעראָרדנונג באַרמען.

נאָכדעם ווי ס׳ווערט בעשטעטיגט אַנ׳עמעריטור פאַר דער אַלמנה פון פערשטאָרבענעם קהלה־בעאַמ־ טען טענענבוים אין דער הויך פון 50 פּראָצענט פון די פּענסיע, טרעט מען צו צו בעטראַכטען די ווענדונג פון „חפץ חיים“ און פון חיים עוזר גראָ־ דזענסקי וועגען בעשטימען אַ סומע אויף דער

מצה-אקציע פאר די יודען אין רוסלאנד.

ס׳ווערט בעשלאָסען צו בעשטימען פאַר דער אַקציע 135 דאָלאַר.

דאָקטאָר רוס גיט דאַן אָפּ אַ בעריכט פון דער לוסטראַציע וואָס ער האָט צוזאַמען מיט׳ן קהלה סעקרעטאַר ה׳ באַדעל געמאַכט אין דער קוך פון „נותן לחם“.

ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען אָפּצולעגען די פראַגע „נותן לחם“ צו דער זיצונג פון דער קאָמיסיע פאַר דרינגענדע הילף, וועלכע קומט פאָר היינט אין דער קהלה.

צו די עקזאַמענס אין די בית־יעקב שולען איז דעלעגירט געוואָרען דאָקטאָר יוסף וואַרשאַווסקי, פאַר דער ביבליאָטעק פון צעירי אגודת ישראל איז בעשטימט געוואָרען אַנ׳איינמאָליגע סומע פון 200 זלאָטעס.

מיט אַנ׳אומפערשטענדליכען פאָרשלאַג איז אַרויסגעטרעטען דאָקטאָר פּליוואַצקי

צו שטרייכען די סובסידיעס פאר די אינסטיטוציעס, וואס צווינגען קינדער צו חילול שבת.

דאָקטאָר רומקאָווסקי פערלאַנגט אַז פּליוואַצקי זאָל אָנרופען בעמען פון די אינסטיטוציעס,

דאָקטאָר גלאַטמאַן פּראָטעסטירט געגען שטעלען דעם פאָרשלאַג אויף דער טאָג־אָרדנונג. נאָך אַ דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען אַז דאָקטאָר פּליוואַצקי זאָל נישט אָנרופען בעמען, און דעם ענין אָפּצולעגען אויף דער קומענדיגער זיצונג.

וואָס שייך די איבקאַסאָ פון עטאַט פאַר׳ן יאָהר 1932 ווערט בעשלאָסען אונטערצוהאַנדלען מיט דער דיסקאָנטאָ־באַנק (פּיעטריקאָווער 43) זי זאָל פאָר־ קלעגערען דעם פּרייז פאַר איינקאַסאָ פון עטאַט.

ס׳ווערט אויך בעשלאָסען זיך צו ווענדען צו דער אויפזיכטס־מאַכט מיט אַ ביטע

אויסצושרייבען א קאנקורס אויף עטאטאווע מורה הוראות

און דערביי נישט צו פערגרעסערען דעם בודזשעט (ד.ה. איבערצואַנען די נישט־עטאַטאָווע מורה־ הוראות אַלס עטאַטאָווע).

אַ שאַרפע דיסקוסיע האָט אַרויסגערופען דער פאָרשלאַג אַז די

די קהלה זאל איבערנעהמען די אגודה׳שע מקוה אויף גדאנסקא גאס.

נאָך אַ לאַנגע דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָ־ רען אַז די קהלה זאָל די מקווה נעהמען אין פּאַכט, צו דעם צוועק איז געוועהלט געוואָרען אַ קאָמיסיע פון דריי פּערזאָן: בנימין רוס, הענעך בערגער און יוסף וואַרשאַווסקי, וועלכע זאָל פיהרען אונטער־ האַנדלונגען מיט׳ן מקווה־קאָמיטעט. דערביי איז בע־ שלאָסען געוואָרען אַז אויב ס׳וועט נישט קומען צו קיין פערשטענדיגונג וועגען פּאַכט, ווערט פאַר דער מקווה סובסידירט 12 טויזענד זל. אין פאָרם פון אַ הלוואָה, וואָס זאָל אָפּגעצאָהלט ווערען אין משך פון פינף יאָהר. די סומע דאַרף היפּאָטעקאַריש געזיכערט ווערען, דעריבער בעקומט די קהלה פאַר דער אָרימער בעפעלקערונג... אַ געוויסע צאָהל בי־ לעטען אין דער מקווה אַריין.

דאָקטאָר רוס טראָגט אַריין אַ פאָרשלאַג, איבער צוגעהען איבער דעם פּונקט צו דער טאָג־אָרדנונג. דאָקטאָר רומקאָווסקי האָט געשטימט געגען דעם פאָר־ שלאַג.

צום סוף פון דער זיצונג ווערען בעשטעטיגט די בעשלוסען פון דער סאָציאַלער הילף־קאָמיסיע און פינאַנץ־קאָמיסיע.

די דרינגענדע פאָרשלאַגען פון דאָקטאָר רומ־ קאָווסקי צו שאַפען אַ קוך פאַר אָרימע יודישע קינ־ דער פון די פאָלקסשולען, און פון דאָקטאָר פּליוואַצקי וועגען אַ דערנעהרונגס־אַקציע פאַר די תלמידים פון די קהלהשער תלמוד־תורה זענען איבערגעשיקט געוואָרען צו דער קאָמיסיע פאַר דרינגענדע הילף.

די זיצונג איז געשלאָסען געוואָרען 5 אַזייגער.

שטיצט די הונגעריגע שול-קינדער!

די ערנעהרונגס-אַקציע פאַר די שול-קינדער, וואָס עס פיהרט דער שטאָטישער שול-ראַט נעהמט אַרום אין איצטיגען חודש שוין 3.450 אָרימע שול-קינדער. אָבער נאָך ווייטערע 9000 שול-קינדער וואַרטען אויף הילף, מחמת צוליב׳ן מאַנגעל אין מיטלען, ווערען קודם כל געראַטעוועט פון הונגער די אָרימסטע שול-קינדער. אין צוזאַמענהאַנג דער־ מיט ווענדעט זיך דער שטאָטישער שול-ראַט מיט אַ הייסען אַפּעל צו די בירגער פון דער שטאָט, אַז בעת דער גאַסען-זאַמלונג לטובת דעם אָרימען שול-קינד דעם 5-טען מערץ, זאָל מען נישט זשאַלעווען קיין גראָשען. געדענקענדיג, אַז יעדען גראָשען, וואָס ווערט אַריינגעוואָרפען אין דער פּושקע, דאָס איז אַ גלאָז וואַרימע קאַווע מיט אַ זעמעל פאַר׳ הונגעריגען קינד.

* * *

שטרעבענדיג צו פערברייטערן די אַקציע ביים גריגדען וואַרם-שטובען פאַר דער שול יוגענד, האָט דאָס אַרבייטס-מיניסטעריום פאָראָרדנט דורכ- צופיהרען אַ רעגיסטראַציע פון אַלע דערמאָהנטע וואַרים שטובען.

אַלע אינסטיטוציעס אין לאָדז, וואָס האָבען וואַרים-שטובען פאַר שול-קינדער מוזען ביז׳ן 10. מערץ שיקען אויספילען ענטשפּרעכענדע פאָר- מולאַרען, וועלכע זיי דאַרפען אָפּנעהמען אין דער שטאָט-סטאַראָסטווע, קילינסקי 152, צימער 10.

ביז לאקאטאר לסובלאקאטאר

מעז קומט יאקאש אדורך מיט א בענקעל און מיט א מעסער

ביים לאָקאַטאָר, דעם 60-יעהריגען וואַיטשעך לודוויצקי (אויף לאַגעווניצקאַ 27) וואוינט אַ״ס סובלאָקאַטאָר, דער אַרבייטער, דער 36-יאָהריגער ווינצענטי גאַלאַק.

דער דאָזיגער גאַלאַק איז שוין אַ לענגערע צייט אַרבייטסלאָז, וכשמו כן הוא — ער איז לאַ עלינו גאַלע פון אַלע זייטען...

מאָהנט דער לאָקאַטאָר ביים סובלאָקאַטאָר דירה-געלד, און יענער האָט נישט מיט וואָס צו בעצאָהלען.

קריגט מען זיך זידעלט מען זיך טאָג-איין, טאָג-אויס, ביז נעכטען האָט מען געמאַכט אַ סוף מיט „מיינונגס-אויסטויש“ דורך דעם, וואָס גאַלאַק האָט געגעבען לודוויצקי׳ן מיט אַ בענקעל איבערן קאָפּ און לודוויצקי גאַלאַק׳ן מיט אַ קוך-מעסער אין די זייטען.

דער סוף איז, אַז גאַלאַק׳ן האָט פּאַנאַטאָוויץ אָפּגעפיהרט אין אַ שווערען מצב אין שפּיטאָל אַריין, און לודוויצקי׳ן האָט פּאָליציי ... וואָס-ווען אַריינגעזעצט אין אַרעסט.

מיט 50 פראצענט זאל ווערען ביליגער!

גרויסער לאקאטארען-מיטינג אין קינא „מימאזא"

(2) נעכטען איז אין זאל פון קינא „מימאזא" (קילינסקיעגא 178) פארגעקומען א גרויסער מיטינג פון לאקאטארען און סיבלאקאטארען פון פעראיין אויף וואלטשאנסקא 77.

דעם פארזיץ אויפ'ן מיטינג האט געהאט דער ד"ר איינער.

רעפעראטען האבען געהאלטען: ד"ר איי-נער, יוזעף סאמאש און רוטקאווסקי.

אין דער דיסקוסיע איז געפאדערט געווא-רען, אז עס זאל וואס שנעלער ארויסגעגעבען ווערען א געזעץ וועגען רעדוצירען דאס דירה-געלד.

לסוף איז אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציע:

1) פאדערען צו רעדוצירען תיכף דאס דירה-געלד אין די אלטע און נייע הייזער אויף 50 פראצענט.

2) מחמת'ן מאנגעל אין א געזעץ וועגען לאקאטארען-שוץ אין די נייע הייזער, פאדערען די פערזאמעלטע צו פערברייטערען דאס געזעץ וועגען לאקאטארען-שוץ אויף אלע הייזער אהן אונטערשיד.

3) צוליב דער פערטיפונג פונ'םווירטשאפט-ליכען קריזיס און דעם ריזיגען וואוקס פון דער ארבייטסלאזיקייט, פאדערען די פערזאמעלטע איינ-צוהאלטען די עקסמיסיעס אויף א יאהר צייט, ד.ה. פונ'ם 1 אפריל 1933 ביז'ן 1 אפריל 1934 און ווייטער — פאר ארבייטסלאזע, ביז זיי וועלען בעקומען ארבייט.

4) די פערזאמעלטע פאדערען אויף דעם מאגיסטראט צו פערשפרייטען בעדייטענד די שוץ איבער די עקסמיטירטע און איבער די, וועמען עס דראהט אנ'עקסמיסיע, און אז איין וואוינונגס-בלאק אויף קאנסטאנטינער פאלעשיע זאל אפגע-געבען ווערען פאר די עקסמיטירטע.

5) די פערזאמעלטע ווענדען זיך צום מא-גיסטראט און צו דער פינאנץ-קאמער מיט דער פאדערונג צו בעפרייען איין און צוויי-צימערדיגע וואוינונגען פון לאקאל-שטייער.

6) די פערזאמעלטע פאדערען, אז דער מאגיסטראט זאל פערקלענערען די אפצאהלען ביים בעטראכטען פערשידענע ענינים דורכ'ן שידס-אמט וועגען קאנטראקט-פרייזען ביים דינגען.

7) די פערזאמעלטע דערקלעהרען, אז זיי וועלען קעמפען מיט אלע מיטלען ביז זייערע גערעכטע פאסטולאטען וועלען רעאליזירט ווערען.

די דאזיגע רעזאלוציע איז איינשטימיג אנ-גענומען געווארען.

פון צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין

זונטאג איז פארגעקומען די געוועהנליכע וועכענטליכע שמועסען אין צענטראלען קליינהענד-לער-פעראיין, פאמארסקא 15 אויף וועלכע ס'זענען אויפגעקלערט געווארען אייניגע זעהר וויכטיגע פראגען.

מיט אייניגע חדשים צוריק האט זיך די לאדזער פינאנץ-קאמער געווענדעט צו דער דירעק-ציע פון מלוכה'שע מאנאפאלען מיט א פראיעקט צו פערגרעסערען אויף דער שטאט לאדז

די צאהל פון פאפיראסען-קאנצעסיעס

אין דער פערגאנגענער וואך איז אנגעקומען אנ'ענטפער, אז די דירעקציע קומט נאך דעם פערלאנג פון דער פינאנץ-קאמער און פערקלענערן די צאהל אייגוואוינער אויף א קאנצעסיע פון 500 אויף 400. סוחרים, וואס ווילען בעקומען קאנצעס-יעס דארפען ווי אמשנעלסטען אריינטראגען וועגען דעם בימעס.

דאס פינאנץ-מיניסטעריום מיט'ן „אקולניק" ל. ד. פ. 763/4/33 האט אויפגעקלערט, אז

גאסטראנאמישע אנשטאלטען

טאהלען נישט מעהר קיין אומזאץ-שטייער פון פערקויף פאר אויסארבייטונגען פון מלוכה'שען מאנאפאל פון ספירט. אהן אונטערשיד צי דאס ווערט פערנוצט אויפ'ן ארט (אינערליך, אדער אויסערליך (ארויסטערקויף).

ס'איז אויך אויפגעקלערט געווארען, אז אין פאל, ווען דער שטייער-אמט ווארפט אפ (ואגט אפ) די ביטעס פון ארויסגעבען

א קלענערע קאטעגאריע פאטענט

קען דער פעטענט (פעראינטערסירטער) אפגעבען א צווייטע ביטע און דער שטייער-אמט מוז נאך אמאל די ביטע בעטראכטען, נאך אמאל פעסט-שטעלען דעם מאטעריעלען צושטאנד פון דער אונטערנעהמונג.

דער צענטראלער קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15, האט זיך געווענדעט

צו דער לאדזער האנדעלס-קאמער מיט א מעמאריאל

אין וועלכען ס'איז אנגעוויזען געווארען, אז דער פאראגראף 1 ארטיקעל 575 פון נייעם ציוויל-קאדעקס טרעפט אין די אינטערעסען פון בעל-חוב און קרעדיטאר און אנשטאט פערטיידיגען דעם לאיאלען, פערטיידיגט ער דעם נישט לאיאלען בעל-חוב.

דער דערמאהנטער ארטיקעל דערלויבט נישט מעהר דעם סוחר'טום צו געבען אנגעשטעלטע און ארבייטער אויף ראטעס, וואס הייסט אויף שטענדיג צו פערלירען דעם עלעמענט אלס קאנסומענט.

אנ'ארבייטער-פאמיליע אין וועלכע ס'ארביי-טען דער מאן, די פרוי און קינדער און אלע צוזאמען פערדינען א פאר הונדערט זל. א חודש, אדער יעדער בעזונדער פערדינט נישט כעהר ווי 100 זל. א חודש, וועט זיך מוזען אפזאגען פון קויפען זאכען, וועלכער דער פרייז איבערשטייגט זייערע מוזמן מעגליכקייטען, זייער מעגליכקייט צו בעצאהלען אין איין מאל.

דער דערמאנטער אוסטאוו פערערגערט דער-מיט נאכמעהר דער שלעכטער עקאנאמישער לאגע פון סוחרטום און פון די אינדוסטריעלער.

צום סוף בעט דער צענטראלער קליינהענד-לער-פעראיין דער האנדעלס-קאמער אונטערנעהמען שריט, בכדי צו ענדערען דעם דערמאנטען פארא-גראף, גלייכצייטיג בעט אויך דער צענטראלער קליינהענדלער-פעראיין, אז די האנדעלס-קאמער זאל זיך פעראינטערעסירען מיט'ן פראיעקט וועגען ראטעס-האנדעל, וואס איז נאך מיט 2 יאהר צוריק אויסגעארבייט געווארען און ביז'ן היינטיגען טאג נישט דערזעהען דעם שיין פון טאג.

וועגען דעם זעלבען ענין האט זיך אין דער פערגאנגענע וואך געוואנדען ראטמאן כארי, צום דעפוטאט ווישליצקי, וועלכער האט געווילט אין לאדז.

א נייער מיז „אמעריקאנער"

איז'ן איז ער א לאדזער, נאר דער בלאף פאסט פאר יענער זייט ים

(א) צו דער אלטער פרוי גארילאווסקא (פעט-ריקאווער 99) איז נעכטען געקומען עפעס אנ'עלע גאנט-געקליידעטער יונגערמאן מיט אזא מעשה: ער האט פאר איהר זוהן געבראכט פון אמע-ריקא א פעקעל און וועלכען עס ליגט אגב 20 דאלאר במזומן און ער דארף, האבען 25 גילדען דאס פע-קעל אויסצוקויפען...

האט די אלטע פרוי נישט געמאכט קיין לאנגע שהיות און געגעבען איהם ס'געלד — ער זאל דאס פעקעל ברענגען.

הקיצור — אזוי ווי איהר האט געוועהן פרוי געזעהן.

ס'פעקעל, אזוי האט עס די לייכטגלויביגע אלטע פאליציי זוכט דעם פויגעל-בחור.

שטרייק פון די זאקען-ארבייטער אין אלעקסאנדער

(א) נעכטען פארמיטאג איז פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג פון די זאקען-ארבייטער אין אלעקסאנדער.

אין דער פערזאמלונג האבען זיך בעטייליגט אנ'ערך 600 מאן וועלכע האבען נאכ'ן אויסהערען די רעפעראטען און נאך דער דיסקוסיע אנגענומען א בעשלוס פון היינט אן צו פערשטרייקען אין דער גאנצער דארטיגער זאקען-אינדוסטריע.

עס האנדעלט זיך וועגען בעקומען אונטערגע-שריבען א נייעם קאלעקטיוו-אפמאך.

עס וועלען היינט שטרייקען איבער 800 אר-בייטער.

טעאטער „פילהארמאניע"

ראדיא-טעלעגראם!

האלא לאדז!!

נאך 20 וואכען שפילען אין קראקע הויבען זיך אן די

גאסטשפילען

פון בעריהמטען ארטיסט און רעזשיסער

משה ליפמאן

מיט זיין קינסטלערישען אנסאמבל:

פרויען: נאטאליע ליפמאן, פני ליטאן, אסתר ליפאווסקא, זיסל גארליצקא, שרה פאזנאנסקא און סאגינא.

מענער: משה ליפמאן, מ. שעדאווסקי, י. גרינשפאן, יעקב ריינגלאס, שלמה קאן, מ. פאזנאנסקי, מ. דיאמאנט און ה. גארדאן

1-טע פארשטעלונג

פרייטאג, ד. 3. מערץ

די גלענצענדע מוזיקאל. קאמעדיע אין 3 אקטען

„חובות"

פון באנטשע

מוזיק פון יוסף קאמינסקי

איינצעלהייטען אין די ווייטערדיגע אנאנסען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בינאכט דיזשורירען: י. קאפראווסקי (טראמיעסקא 15), ט. טראוקאווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 12), מ. בארטא שעווסקי (פיעטרקאווער 95), י. קלופטא (קאנטנע 54), ל. טשינסקי (ראקיטשינער 53).

ארויסגעפאלען פון טראמוואי

(2) אז עס געהט נישט — זאל מען אפגע-היטען ווערען — געהט נישט מיט אלעמען...

איז זיך נעכטען אזוי געפאהרען מיט'ן טראמ-וואי נומער 2 דער 32-יעהריגער סטאניסלאוו קוביאק.

געווען איז ער וואזשנע בגילופין, און אז דער טראמוואי האט זיך געשאקעלט, האט ער גע-כאפט א „דזשים", און איז אזוי שפייענדיגערהייט ארויסגעפאלען פון טראמוואי אויף דער גאס ארויס (לעם פעטריקאווער).

איז נאך ווייניג, וואס ער האט זיך כמעט איינגאנצען צושיט, און פאגאטאוויע האט איהם קוים צוזאמענגעקליבען און צונויפגעקלעבט — האט מען איהם נאך אוועקגעשלעפט אין קאמיסאריאט אויסניכטער'ן זיך, און — אלס צולאג — צונויפגע-שטעלט א פראטאקאל.

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען

(106

לייב „געץ" האט נאך אלץ געווארט, אבער בעגרייט האט ער זיך שוין, כדי אין דער ריכטיגער מינוט צו קומען צו הילף מרים'ען.

דוד איז געווען אויבעהאלטען, ער איז צוגע-גאנגען צו מאקס'ן און געזאגט:

— געהט איצט פון דאנען, אנ'אנדערש מאל וועט איהר קומען, איהר זעהט דאך, אז איצט איז נישט דער ענטשפרעכענדער מאמענט אויף ערנסטע געשפרעכען.

— איך פרעג אייך נישט, איך בין נישט געקומען צו אייך האט מאקס אנגעהויבען צו שרייען. איך וויל רעדען מיט פריילין ווייספעלד און איך מוז מיט איהר רעדען. אויב נישט בין איך גרייט אפצוטון די גרעסטע נארישקייט.

— איהר מוזט גארנישט, האט זיך איצט אנ-גערופען לייב „געץ". איך זאג אייך, אז איהר מוזט גארנישט רעדען מיט דעם פריילין.

איצט האבען ערשט אלע בעמערקט דעם אונ-בעקאנטען, וועלכער איז געשטאנען אין א וואוילי-יונגערישער פויזע און מיט גלאנצענדיגע אויגען פאר כעס געקוקט אויף מאקס'ן.

— א שעהנע געזעלשאפט האט איהר ארום זיך, האט מאקס געזאגט פאר'קרומענדיג זיין מויל, א ישיבה-בחור אלס געליבטען און א וואוילער יונג אלס בעשיצער.

דאס איז שוין געווען צו פיל פאר לייב'ן, ער איז צוגעלאפען צו מאקס'ן און זיך אוועקגעשטעלט באהענט נעבען איהם.

— אויב איהר וועט נישט אויפהערען חוצפה-דיג צו רעדען, האט לייב געזאגט, וועט איהר האבען מיט מיר צו טון.

— גאט, מיין גאט, וואס טוט זיך דא, האט מרים מעהר נישט אויסגעהאלטען, וואס האב איך אזוי שווער געזינדיגט, וואס איך ווער אזוי שווער בעשטראפט...

דוד האט זיך שוין דערוויל איינגעשטעלט, איהם האט ביסלעכווייז אנגעהויבען קלאר צו ווערען, ווער דער „איגער" יונגערמאן איז און איז אויך גרייט געווען מיט איהם זיך אפצורעכענען, צו דעם איז אבער נישט געקומען, ווייל דער קאנפליקט צווישען מאקס'ן און לייב'ן האט זיך דערוויל פערשארפט.

— נאר פון דערווייטענס, האט מאקס געשריגען, נאר פון דערווייטענס.

— דו פארשיווער הונד, האט אויפ'ן ארט געענטפערט, לייב געץ, זיי נישט חוצפהדיג.

מאקס איז אינגאנצען רויט געווארען פאר כעס, אין דער לופט האט זיך שוין געפיהלט א שטורעם.

— זאגט פריילין, וואס זאל איך מיט דעם דאזיגען פערשוין טון?

מרים איז געשטאנען דערשראקען, זי האט ווירקליך זיך נישט אפגעגעבען קיין חשבון, וואס דא קומט פאר. דוד איז דאס ערשטע מאל אין זיין לעבען געווען אין אזא מאדנער סיטואציע. נישט מרים און נישט דוד האבען עפעס געענטפערט. מאקס האט אין דער צייט איינגעשטעקט די האנד אין טאש. לייב האט די דאזיגע בעוועגונג בעמערקט, אבער ער האט נישט גערעכענט, אז דער ענין איז אזוי ערנסט, ער האט דערייבער נאר גע-שמייכעלט, בעת ביי מאקס'ן איז די גאנצע זאך אויסגעקומען זעהר ערנסט און ער האט זיך גע-גרייט, סיי צו פערטיידיגונג און סיי צום אנגריף.

— יונגערמאן, האט לייב געזאגט, טראגט זיך ארויס פון דאנען.

— און איך זאג אייך, אז איהר זאלט אוועק-געהן פון דאנען.

און איידער אימיצער האט דאס בעוויזען צו בעמערקען איז שוין לייב'ס פויסט געווען אויף מאקס'עס פנים. מאקס האט זיך בעגאסען מיט בלוט. באלד דערויף האט לייב שוין געהאלטען א בענקעל אין האנד.

מאקס איז געווען צוטומעלט, ער האט זיך מעהר נישט בעהערשט און ארויסגעצויגען דעם רעוואלווער פון טאש. לייב איז געשטאנען צו ווייט פון מאקס'ן, אז ער זאל איהם קענען שטערען אין זיין פלאן. ער האט זיך אפילו נישט בעוויזען אראפצובויגען, ווען ס'איז געפאלען א שאס און לייב האט זיך אנגעכאפט פאר'ן הארצען. ער האט אפילו נישט קיין קרעכץ געגעבען, האט נאר גע-מאכט א האלבען רונד אויף דעם ארט, וואו ער איז געשטאנען און האט זיך אזוי גרויס ווי ער איז געווען אויסגעצויגען אויף דער פאדלאגע. אין צימער איז געווארען שטיל, אזוי, אז מ'האט גע-קענט הערען ארומפליהען א פליג. לייב איז גע-לעגען מיט'ן פנים אראפ, פון דער זייט האט אר-רויסגעפלאסען א דין שניי'עלע בלוט.

ערשט איצט האט זיך דוד געכאפט, ער איז געווארען ווילד, אזוי ווי ער וואלט אין דעם אוי-גענבליק משוגע געווארען, ער איז צוגעלאפען און זיך אראפגעבויגען איבער דעם ליגענדיגען קער-פער. אין דעם מאמענט האט מאקס אויסגעצויגען די האנד מיט'ן רעוואלווער אין דער זייט, וואו ס'איז געשטאנען מרים, וועלכע האט דאס בעמערקט, אבער קיין איין טאן נישט ארויסגעגעבען.

— דו מוזט אומקומען און באלד נאך דיר אויך איך, האט מאקס ווילד געשריגען, ער האט געצילט אין מרים'ען, וועלכע האט ווייטער זיך גארנישט אנגערופען.

דוד, וועלכער האט איבערגעדרעהט דעם קער-פער מיט'ן פנים ארויף און דאן האט ער פער-שטאנען, אז דער מענש איז טויט. דאן האט איהם נאך מעהר ווילד געמאכט, ער איז אויפגעשפרונגען און געוואלט צוגעהן צו דעם מערדער, איצט ערשט האט ער בעמערקט מאקס'ן מיט'ן אויסגע-שטרעקטען רעוואלווער אין דער זייט פון מרים'ען. אהן צו פערשלעפען, אהן צו בעטראכטען, וואס ווייטער צו טון, איז ער קודם-כל צוגעלאפען און מיט זיין קערפער פערשטעלט מרים'ען.

— איך וועל דיך אויך דערשיסען ווי א הונט, האט מאקס ווייטער וואהנזיניג געשריגען, גארנישט וועט מיך מעהר היינט אפהאלטען. מיר איז שוין אלץ איינס.

— ביי גאט, וואס טוט איהר, האט דוד ארויס-געמורמעלט, נישט אוועקגעהענדיג פון זיין ארט און געלענקט זיין אויפמערקזאמקייט, אז ער זאל מיט זיך אינגאנצען פערשטעלען מרים'ען. מאקס האט זיך אבער נישט בעוועגט און ווייטער געצילט מיט'ן רעוואלווער אין דערזעלבער ריכטונג.

(פארזעצונג קומט).

מיטינג פון „בונד"

וועגן בילינער מאכען דירה-געלד און אפשטעלען עקסמיסיעס

שבת פארמיטאג איז אין פאלקס-טעאטער זגערזשער 17, פארגעקומען א מיטינג וועגן פער-קלענערן דאס דירה-געלד. דער מיטינג איז גערו-פען געווארען דורכן לאדזער קאמיטעט פון „בונד".

מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען די ה"ה: ראטמאן מילמאן, האכמאן, יאסני און זעלמאנא-וויטש.

די רעדנער האבען אנגעוויזען, אז ביי דעם קריזיס, וועלכער דויערט שוין 4 יאהר, איז אונ-מעגליך, אז דאס דירה-געלד זאל בלייבען אויף דער הויך ווי איצט. די ארבייטענדע בעפעלקערונג איז שרעקליך פארארימט געווארען. די עקסמיסיעס בעדראהען צו פערניכטען די רעשט עקזיסטענצען פון די ארבייטער-פאמיליעס, וועלכע האבען זיך נאך איינגעהאלטען ביי דער איצטיגער נויט און אר-בייטסלאזיגקייט. די רעדנער האבען אויך געגעבען א ברייטען איבערבליק איבער דער איצטיגער ווירטשאפטליכער און פאליטישער לאגע אין לאנד און אויף דער גאנצער וועלט.

צום סוף איז אנגענומען געווארען א רעזא-לוציע, וועלכע פאדערט אויף די לאקאטארען זיך צו ארגאניזירען און ארויסשטעלען די ווירטסלייט פאלגענדע פאדערונגען:

1) פערקלענערען דאס דירה-געלד אויף א העלפט;

2) זיך אפזאגען פון עקסמיסיעס און

3) א מאראטאריום אויף די פערלעגענע חובות פון דירה-געלד.

צוויי זעלבסטמארדען

(2) אויף כאיני (טקאטשא-גאס 17) האט די 34-יעהריגע ארבייטסלאזע בראניסלאווא באגאטש אויסגעטרונקען א גרעסערע דאזע יאדינע. פאגא-טאוויע האט זי אין א שווערען צושטאנד אפגע-פיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

אויף קוויעטשיסטא 12 (נאווא מאניא) האט אויסגעטרונקען א גרעסערע דאזע אומבעקאנטען סם די 45-יאהריגע העלענא מיעלטשארעק.

אויך זי האט פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף זאגאיניקאווא.

א פייערליכער קבלת-פנים פאר'ן דיכטער ל. מלאך

פרייטאג אווענט איז פארגעקומען א פייער-ליכער קבלת-פנים אין זאל פון שטאט-ראט פאר דעם בעוואוסטען שריפטשטעלער ל. מלאך, וואס איז לעצטענס צוריקגעקומען פון א וועלט רייזע.

ה' ח. בראנד האט בעגריסט אין נאמען פון דער געז. „אווענד-קורסען פאר ארבייטער". ה' אנטיגנוס פון דער ארבייטער-יוגענט האט בעגריסט.

דער דיכטער ל. מלאך האט דערנאך דער-צעהלט וועגן דעם יודישען לעבען אין ארגענ-טינע און אמעריקע. מלאך האט אויך איבערגעגע-בען א גרוס פון די יודישע קאלאניסטען אין אר-גענטינע, וועלכע פיהרען אויס א פיאניר-ארבייט נישט בלויז פאר'ן היינטיגען טאג, — נאר אויך פאר דער צוקונפט.

וועגען דעם אנטיסעמיטיזם אין אמעריקע זאגט דער דיכטער: אז ער איז טיילווייז ערגער ווי אין מזרח-אייראפע, ווייל דער אמעריקאנער בענוצט זיך נישט מיט פיזישע, ברוטאלע מיטלען.

אין אמעריקע, ווען אן אנגעשטעלטער בע-קומט א פאסטען, מוז ער אויספיהלען א דעקלע-ראציע, און דער יוד מוז נישט ווילענדיג אנגעבען א פרעמדער רעליגיע.

פטרהאן אויך פריוואטע אוניווערזיטעטען, וואו יודען ווערען נישט אנגענומען צוליב א סיבה: ווייל די אוניווערזיטעטען גיבען פאסטענס נאכן ענדיגען דעם שטודיום. — און היות יודען ווערען דעליקאט באיקאטירט, ערקלערען די פראפעסארען, אז זיי קענען נישט זיכערען קיין פאסטענס פאר די געענדיגטע יודישע סטודענטען.

אינם דעמאקראטישען אמעריקע ווערען די נעגערס אפיציעל נישט אונטערדריקט; נאר די אויפשריפטען אין די אפיציעלע לאקאלען און טראמוואיען, רעדט זיך וועגן קאלירטע מענשען.

מיר אליין איז אויסגעקומען, — דערצעהלט מלאך, — אין ניו-יארק אזא פאל: איך האב זיך נישט געקענט אריינבעקומען אין די איבערפולטע וואגאנען, בין איך אריין אין אן אנדערען וואגאן, וואו ס'פאהרען בלויז נעגערס, געהט אריין צו מיר דער קאנדוקטאר און פאדערט מיך אויף צו פער-לאזען דעם וואגאן, ווייל אן אנשטענדיגער ווייסער מענש פאהרט נישט מיט קיין שווארצע מענשען.

דער דיכטער גיט איבער צום סוף פערשי-דענע עפיזאדען פונם אלגעמיינעם און יודישען לעבען פון אמעריקע און אייראפע.

ה' יאגא פון דער „יודישער טעאטער-סטודיע" האט רעציטירט מיט גרויס ערפאלג מלאך'ס ליד: „מאסען-מענש". צום סוף האט מלאך אליין געלייענט זיינע לידער: „טרים", „רויטער טאנץ", „באראכאוועס".

פעטריקאווער גנב בעשטראפט אין לאדז

(2) בשעתו האט מען אין לאדז געכאפט די 2 גנבים: יאן שעווטשיק און קאזשימיעזש סאבאלא, וועלכע האבען דורכגעפיהרט אן איינבריכס-גנבה אין דער טאבאק-הורטאווניע פון חנה שטראסבור-גער אין פעטריקאוו.

די גנבים האבען זי ברכות געשטעלט אויף 8,000 זלאטעס.

עהרענעכטען זענען די בוידע חברה-לייט בעשטעלט געווארען פאר'ן לאדזער קריינ-געריכט.

דער ערשטער שעווטשיק, איז מחמת'ן מאנ-געל אין בעווייזען — בעפרייט געווארען, און דער צווייטער, סאבאלא, האט בעקומען א פסק: 2 יאהר צו זיצען.

זיך אפגעבריהט

(2) צוגרייטענדיג פריהשטיק, האט זיך נעכ-טען שטארק אפגעבריהט מיט קאכעדיג וואסער א געוויסע בלומע האכבערג (אויף ריבנא 12).

מ'האט גענומען צו איהר ארויסרופען פאגאטאוויע.

„קאנסום" ביי דער „ווידז. מאנו-פאקטור" איז זעהר פאפולער

אין משך פון די פערגאנגענע „ווייסע וואכען" אין אונזער שטאדט, וואס קומען פאר אין ווארען-הויז פון „קאנסום" ביי דער „ווידזעווער מאנופאקטור" (צופאהר מיט די טראמוואיען 6 און 10) בעזוכט א גרויסע קונדשאפט, וואס רעקרוטירט זיך פון פערשידענע שיכטען פון דער בעפעלקע-רונג.

יעדער, וואס קויפט אין „קאנסום" איבער-צייגט זיך, אז אלע ארטיקלען, נישט בלויז פון ווייסווארג, נאר אויך פון גאלאנטעריע, קאנפעקציע, שיכווארג און קאלאניאל-סחורות זענען ביליג.

מיר שיקען אויך ארויס פאסט-פאקעטלעך קיין רוסלאנד.

דער, וואס קויפט ביי אונז איינמאל, דער בלייבט א שטענדיגער קונה אין „קאנסום".

מאסען-מיטינג געווידמעט די קהלות אין פוילען

דאנערשטאג, ארדענט איין די הינע ציוניס-טישע ארגאניזאציע אין פילהארמאניע - זאל א מאסען-מיטינג אויף וועלכען ס'וועלען ארויסטרעטען די פיהרער פון דער ציוניסטישער פראקציע אין ווארשאווער קהלה ד"ר יצחק שיפער, און ראטמאן מ. עלענבערג, דעפ. ד"ר ראזענבלאט, לאוויק א. יאפע, פרנסים: מ. לימאן, מ. ה. רוזמאקאווסקי, ק. לעווענסאן, וו. האלבערשטאט א. א.

די רעדנער וועלען אלזייטיג בעלייכטען דעם איצטיגען צושטאנד פון די יודישע קהלות אין פוילען.

רעצטע גאסטשפילן פון דר. פאול באראטאוו אין „סקאלא"

היינט, 9 אווענד ווערט געשפילט צום לעצ-טען מאהל דאס בעריהמטע מייסטערווערק פון אי-רענא ניעמיראווסקא „דוב גאלדער" מיט ד"ר פאול באראטאוו אין דער טיטעל-ראל.

פרעמיערע — „חובות" אין פילהארמאניע

נאכ'ן ערפאלגרייכען שפילען אין קראקא 4 חדשים נאכאנאנד, הויבט אן שפילען פרייטאג אין פילהארמאניע דער בעליבטער ארטיסט משה ליפ-מאן צוזאמען מיט זיין אנסאמבל.

צו דער פרעמיערע ווערט געגעבען די מו-זיקאלישע קאמעדיע „חובות" פון באגטש, מוזיק פון בעריהמטען יונגען קאמפאזיטאר יוסף קאמינסקי.

„ביאליסטאקער יאהרבוך"

פאר עקאנאמישע, געזעלשאפטליכע און קולטור ענינים — מיט א אינפארמאטיווען קאלענדאר פאר'ן יאהר 1932". אזוי הייסט די נייע זייער שיין אויסגעשטאטע אויסגאבע, וואס דער רירעוודיגער פערלאג פון דער ביאליסטאקער צייטונג „אונזער לעבען" האט ארויסגעגעבען אונטער דער רעדאקציע פון מ. גאלדמאן, א. זבאר און י. ל. שאצקי.

דאס זאמעלבוך שפיגעלט אפ ביאליסטאק מיט אלע איהרע דורכגעמאכטע עטאפען פאר'ן יאהר 1932.

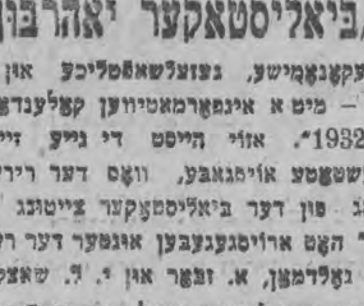

היינט און פאלגענדע טעג!

פראכטפולע קלאנג-פראדוקציע

Metrod-Golwyn-Mayer א. ג.

Mata Hari

דראמע פון א קורטיזאנער פרוי א שפיאן.

אין די הויפט-ראלען:

Greta Garbo

Ramon Novarro

Lewis Stone

אהויב אין געוו. טאג 4.30 נאכמיטאג. שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער. הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונג. דער זאל איז שטארק בעהייצט.

אויפ'ן צארישען קריגס-פלאט אין פינלאנד

(זכרונות פון א ים-אפיציר)

לייטענאנט בראסאוו דערשיסט א מאטראס

עס האבען זיך דערהערט געשריען, יוגישע וידלערייען און א טיפעריי פון א סך פיס. דארט איז וואהרשיינליך פארגעקומען עפעס א שלאכט. א מינוט שפעטער האט מען אין אפיצערען-זאל אריינגעטראגען א קרעכצענדיגען מאטראס. מען האט איהם פארזיכטיג אוועקגעליגט אויפ'ן טיש, דער אויפזעהער פון מ'נען-קאמע" האט שטרענג אויס-געריפען.

— הערען דאקטוירים, גיט הילף!

ביידע דאקטוירים, דער עלטסטער און דער יונגערער, וועלכע זענען געווען פערשפארט צוזאמען מיט אונז אין אפיצערען-זאל, האבען האסטיג זיך געווארפען צום פערוואונדעטען מאטראס און גע-נומען ארונטערציהען זיינע בגדים. דער מאט-ראס האט בעקומען א קויל אין הארצען און איז לאנגזאם אויסגעגאנגען, אנקוקענדיג אונז אלעמען מיט מוטנע אויגען.

דער קעסעל-הייצער, וועלכער האט געהאלפען אריינצוטראגען דעם מאטראס האט דערצעהלט:

— דאס האט איהם לייטענאנט בראסאוו אזוי מכבד געווען. אט א שלאנג, ער גיט זיך נישט אונטער. האט זיך פערשפארט ביי זיך אין קאיוטע און שיסט אהן אויפהער. איינעם האט ער שוין אוועקגעלייגט אויף אן ארט — גלייך געטראפען איהם מיט א קויל אין קאפ.

און א צווייטער מאטראס האט קריצענדיג מיט די ציין צוגעגעבען:

— אלץ איינס, וועט בראסאוו זיין אין אונ-זערע הענד, ווען ער וואלט אפילו אין גיהנום זיך בעהאלטען, וואלטען מיר איהם פון דארט ארויס-בעקומען, מיר'ן אזעלכע פערזעהענישען נישט שא-בעווען!

אין קארידאר איז דערוויל געווארען שטיל. איך האב געמיינט, אז מיט'ן לייטענאנט בראסאוו זענען די מאטראסען שוין פערטיג געווארען. עס האט מיר בלויז פערוואונדערט, וואס די מאטראסען וועלכע זענען געשטאנען ביים טיר האבען עפעס אין דער שטיל זיך דורכגערעדט מיט די מאשי-ניסטען און יענע זענען האסטיג אוועקגעלאפען ערגעץ.

פון דער קופקע מאטראסען האבען א פאר זיך א רוק-געטון פאראויס אין קארידאר, יעדערער פון זיי האט גענומען דעם ביקס אין דער האנד ארויין און זיך געשטעלט אויף די קניע.

אין א ווילע ארום, איז אין אפיצערען-זאל אריינגעלאפען אן אויסגעשמירטער קעסעל-הייצער און פערסאפעטעדהייט האט ער די מאטראסען מיט-געטיילט:

— שוין אלץ פערטיג, באלה הויבט זיך אן.

די פארשטעלונג.

לייטענאנט בראסאוו ווערט אפגע-בריהט מיט הייסען דאמף

נעבען טיר פון דעם אפיצערען-זאל זאמלען זיך אלץ מעהר מאטראסען. זיי שטעהען אלע מיט אויסגעשטרעקטע העלזער און קוקען אריין ווייט אין קארידאר. איך האב נאך קיין זאך נישט פער-שטאנען, וואס דא קומט פאר, אבער אין דער דא-זיגער ווארטענדיש איז געווען עפעס שרעקליכעס.

פלוצלונג איז די שטילקייט איבערגעריסען געווארען, עס האט זיך דערהערט א בראזגעריי פון אויסגעזעצטע שויבען אין דער זעלבער סעקונ-דע האט זיך דערהערט א קוויטשעריי פון א מענש-ליך שטים און גלייכצייטיג א זשיפעריי פון הייסען דאמף. די מאטראסען האבען זיך א דיהר-געטון און אנגעהויבען הויך צו רעדען.

— א! איצט איז דעם לייטענאנט בראסאוו גאנץ ווארעם!

— אט, דאס הייסט א באד!

פון די ווייטערדיגע אפגעריסענע פראזען האב איך זיך שוין געכאפט, וואס דא טוט זיך. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז די מאטראסען האבען בשום אופן נישט געקענט נעהמען דעם לייטענאנט בראסאוו. ער האט אלץ געשאסען אהן אויפהער דורך דער טיר פון זיין קאיוטע און ריזיקירען מיט'ן לעבען האט קיינער פון די מאטראסען נישט גע-וואלט.

דאן זענען די מאטראסען געפאלען אויף א מאדנעם איינפאל, ווי אזוי איהם צו פטר'ען. מען האט צוגעשרויפט צום דאמף-קעסעל א קישקע. מיט אן אייזען האט מען דורכגעבראכען דעם אי-ליומינאטאר פון לייטענאנט בראסאוו'ס קאמער און מ'האט אהינצו אריינגעלאזען הייסען דאמף.

די קוויטשעריי איז איבער אין א געפרום. אזא שרעקליכען, אז די האר פון קאפ האבען זיך געשטעלט קאפויער. איך האב מיט שרעק געטראכט וואס אזוינס דארט קומט איצט פאר אין יענער קאיוטע פון לייטענאנט בראסאוו.

דער הייסער דאמף האט זיך אריינגעריסען אהינצו מיט גרויס קראפט בריהענדיג דעם לעבע-דיגער קערפער פון לייטענאנט בראסאוו. ער איז תיכף געריהרט געווארען פון זינען פון אזא אומ-געריכטען אנפאל.

מעגליך, אז ביי איהם זענען די אויגען ארויס-געריסען און ער איז בלינדערהייט אומגעלאפען ווי א משוגענער פון איין ווינקעל קאיוטע צו דעם צווייטען, האט מיט דעם קאפ געזעצט אין די ווענט-לעך פון זיין קאיוטע, ארער האט ארומלויפענדי אומגעקעהרט די טישען און שטולען, וועלכע זע-נען געשטאנען אין קאיוטע.

ער פלעגט אויף א מאמענט עטשוויגען ווע-רען און באלד האט ער ווידער גענומען ברומען ווי א חיה פארן טויט. אין קאיוטע איז געווארען אלץ מעהר הייסע. ער האט זיך דארט אפגעקאכט ווי פלייש אין א קעסעל. די הויט פון פנים פון קאפ, פון די הענד און פון גאנצען לייב איז איהם ארונטערגעקראכען, אבער אין זיין קערפער האט נאך אלץ געשלאגען דער לעבענס-פולס.

אלע ארעסטירטע מיט מיר אין צימער האבען אין גרויס שרעק זיך געטוליעט איינער צום צווייטען טויט-בלאס און אויסגעמוטשעטע, מיט ציי-טער אין הארצען.

ווען אין לייטענאנט בראסאווס קאיוטע איז שוין איינגאנצען שטיל געווארען, האבען די מאט-ראסען אויפגעעפענט די טיר און זענען אהינצו אריינגעגאנגען. בראסאוו איז שוין געווען אן אפ-געבריהטער מת. מען האט איהם ארויסגעראנען אויפ'ן אויבערשטען דעק און אריינגעווארפען איהם אין ים.

די קריגס-שיף „גראמאבאי" אין רשות פון די רעוואלוציאנערען

זינט יענעם מאמענט, איז דאס קריגס-שיף „גראמאבאי" פולשטענדיג בעהערשט געווארען דורך די רעוואלוציאנערע מאטראסען.

אין א קורצע ווילע ארום איז צו אונז אין אפיצערען-זאל אריינגעקומען דער ראדיא-טעלעגרא-פיסט סמירנאוו אין בעגלייטונג פון עטליכע בעוואפענטע מאטראסען. ער האט שנעל בעטראכט אלע ארעסטירטע אפיצערען און האט בעפעהלעריש א זאג-געטון:

— איך בעט אייך, הערן אפיצערען זיך בע-רוהיגען, אלץ איז געענדיגט, אייך וועט שוין קיי-נער מעהר נישט טשעפען.

מיר האבען איהם געדאנקט, מיר האבען אלע פרייער אפגעאטעמט.

סמירנאוו האט זיך אומגעדרעהט צום מאטרא-סען-קאראול, וועלכער האט אונז געהיטען אין אפיצערען-זאל:

— קיין שום געוואלד-טאטען געגען די אפי-צירען טאר נישט דערלאזט ווערען, און געגענ-פאל וועט איהר געשטעלט ווערען פארן רעוואלוציא-נערען געריכטס-טריבונאל.

— פאראן — האבען די קאראול-מאטראסען האסטיג ארויסגערעדט.

די מתים מוזען אויפגערומט ווערען. דעם טויטען קאנדוקטאר שליידערט אריבער איבערן בא-רענץ אין ים אריין. דעם דערשאסענעם מאטראס זאל מען ארויפטראגען אויף דעם אויבערשטען שיף-דעק.

סמירנאוו איז באלד אוועק צוזאמען מיט זיין סוויטע.

(ווייטער קומט.)

Laboratorjum Chemiczno-Bakterjologiczne
Inż. Chem. F. SZAC
ul. Piotrkowska 37, tel. 230-85
Wszelkie analzy przemysłowie: wody mydła, oleiny, artykułów spożywczych itd
Ceny zniżone

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
-- און אנדולאציע --
ביי קערש, סקווערא 15

לאנג־יעהריגער
געריכטס־סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין מיליטער־ענינים
ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאר איינציגע שפייזערס (אפיעקאנסטווע). סגעלפער אויס־קויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע־קארטען אויפ׳ן יאהר 1933
ב. מאז פעטריקאווער 10

3 pokoje z kuchnią
przy ul. Cegielnianej, słoneczne z wygodami, elektrycznością, gazem i telefonem
zaraz do oddania.
Wiadomość telefon 224-49.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל־בעארבייטונגען
שלאסעריי־ארבייטען
מאשינען־טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פריוואטע
דס ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע קראנקען־נייהערין ביי פרידמאן, שרודמיעסקא 49. 1012

א סאמאשען־שטאפער א נייהער קען זיך מעלדען לוטאמירסקא 15, ביי סטאל. 1015

לאקאלען
אנ׳ארט צו שלאפען פאר 2 פערזאן, אויך אויף א פראצאווניע פאר א נייטארין. אויספארקויף פון פערשידענע מאלער־שאבלאנען און שפריצ־מאשינען ביי פישהאף, לאדז, פילנאצנא 9. 1013

צו פערדינגען קוצעלנע מעבלירטע צימערן מיט בעזונדערע איינגענג. צו ערפאהרען וואסכאד־ניא־גאס 19, ביי זענדעל. 1017

פערשידענעס
Zaginiony został weksel na zł. 50.– wystawca Rotsztajn, zlecenie Szajnwald, pł. 1/III–33. Weksel zostaje unieważniony. Zwrócić takowy do Rotsztajna, Łagiewnicka 72. 1014

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na imię Zw. Zaw. Majstrów Szewckich, Zachodnia 66. Licznik Nr. 285933. Kwit zostaje unieważniony. 1018

די
ביליגסטע קוועלע
און דער
גרעסטער אויסוואהל
לייסטע־ראהמען סטיל־אוואל־
צו פארהאנגען,
צו טאפעטען־לייסטען
נאר אין דער פאבריק פון
י. צוויליך, לאדז,
נארוטאוויטשא 11 אין הויף
בעמערקונג: בקויצע קיינע פיליאלען.

ישעס
פאר

104
טעל.: 241-24

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9–1 פארם.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנקהייטען
האלינט יעצט אויף
PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.
נעהמט אן פון 8–2 נאכמיטאג און פון 4 ביז 9 אוונט,
זונטאג און יום־טוב פון 8–2 נאכם.

צאהן־ארצט
J. ROZIN-REICHOWA
האט זיך איבערגעצויגען
אויף **38 זגערזשער 38**
(געגענאיבער זגערזשער 15)
נעהמט אן פון 10–2 מיטאג און 4–7 נאכמ.
צו לעטשניצע־פרייזען.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137-63
עס נעהמען אן דאקטוירים ספעציאליסטען:
שיפמאן, וואלינסקי, שמערגעלד, קערשנער, לוביש, שמערלאווסקי, סלאבאדסקי, זאלצוואסער, איציס־זאן, סראמאווסקי, יאקובזאן און
דענטיסטין סטאראפאלסקא.
א וויזיט ביז 3 נאכמיטאג 3 זל.

URODONAL
CHATELAINA

Zwalcza
reumatyzm
podagrę
piasek
sklerozę

czyści nerki
oczysz. wątrobę
i stawy,
łagodzi arterje
i zwalcza
otyłość
Do nabycia we wszystkich aptekach i skł. apt.
Przedstawicielstwo ul. Fredry 4 Warszawa

Ciężar Kryzysu
odczuwają tylko firmy
nie rozumiejące potrzeby
ogłaszania się

Celową reklamę
przeprowadza jedynie
AKWIZYCJA OGŁOSZEŃ
FUCHS'a
Piotrkowska 50
Tel. 121-36

ENGLISH
פארענגער און פארטש־
געשיטענע. קאנווערס־
ציע, ליטעראטור
ערטיילט א פעהיגער פע־
דאגאג. – אפערטען אין
אדמיניסטר. פאר „Mir"

ספעציעלע אמבולאטאריום
פאר הארץ־קראנקהייטען
אונטער דער לייטונג פון געוו. ארצט פון ווינער און לאנדאנער קליניקעס פאר הארץ־קראנקהייטען ד״ר פ. וואלס. עלעקטראקארדיאגראף, רענטגען, אנאליזעס צו פארשען די פונקציעס פון הארץ. ווארשא. ניעצאלא 4 פון 1 ביז 7 אוונד.
טעל. 215-80. א וויזיט מיט אלע דורכלייכטונגען 5 זל.

ארטאפעדישער אנשטאלט
בראטעזען, גארסעטען, א ר־טאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאס־פוס־איינלאגען בעגען פיס־שמערצען אלס נאך גיפס־אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 281-81.

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל־ארצט פאר הויט־
און געשלעכטס־קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5–9 אוונד. זונטאג פון 10–1 בייטאג.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע פרייזען

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07.
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און געשלעכטס־קראנקהייטען, מענער־שוואכע בע־האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אוונד.
זונטאג פון 9–1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פרייזען.

כירורגיש־וועכנערין־קליניק
„SANATO"
S. Z O. O.
אגראדאווא 10 טעל. 213-57
1־טע און 2־טע קלאס
געבורטען II קל. 175 זל.

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אן קראנקע אין אלע
ספעציאליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונד.
וויזיט 3 זל.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט־קראנקה. און מענער־שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערווען־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט ראסטעטיק.
-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי־דאקטאר נאר קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדערער ווארטע־צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

אנאנסען־פרייז פאר א מילימעטער־שורה
פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב־יו״ט—24 גר. אין דער וויט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— 4
נאכ׳ן טעקסט—12 . . . . 18— 8
אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס־פרייז:
אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען אין הויז. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

עהלערן, וועלכע ענדערן ניט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען ניט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג ניט פאראנטווארטליך. די אדמיניס. איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman